

Tehrik-e-Waqf-e-Nau und unsere Verpflichtungen

Freitagsansprache

von Hadhrat Khalifatul Massih V. ^{atba}

(am 18. Januar 2013)

Abteilung Waqf-e-Nau
der Ahmadiyya Muslim Jamaat Deutschland

„Nur in dieser Gemeinde finden wir Mütter, die bereits vor der Geburt ihrer Kinder mit derselben Inbrunst ihre Gebete sprechen, (: „Mein Herr, ich habe Dir geweiht – als Befreiten –, was in meinem Schoße ist. So nimm (es) an von mir; wahrlich, Du allein bist der Allhörende, der Allwissende.“).

„Doch das ist nicht alles: Es ist wiederum nur die Ahmadiyya-Gemeinde, in der es solche Väter gibt, die ihre Kinder auf diese Weise erziehen, dass sie, sobald sie erwachsen sind, sich bereit erklären, jedes Opfer zu erbringen.“

„Diese Kinder sind treue Mitglieder der Ummat-e-Muhammadiyya (Gefolgschaft des Heiligen Propheten^{saw}). Diese Leute werden ihrer Zugehörigkeit zur Ummat-e-Muhammadiyya gerecht. Die Erziehung der Eltern und die eigene gute Natur dieser Kinder haben sie befähigt, die Geheimnisse der Rechte Allahs kennen zu lernen und die Rechte der Schöpfung in gebührendem Maße zu erfüllen.“

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ -
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ - الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ - إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ
إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ - اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ - صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ -

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَدَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي ۖ إِنَّكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝ (Sure Āle-Imrān: 36)

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيُ قَالَ يُسَيِّئُ ابْنِي ۖ إِنَّي أُرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى
قَالَ يَا بَتِ افْعَلْ مَا تَأْمُرُ ۖ سَتَجِدُنِي ۖ إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ ۝ (Al-Saffāt: 103)

وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ ۚ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝ (Ale-Imrān: 105)

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنْفِرُوا كَآفَّةً ۚ فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ۝
(Al-Taubah: 122)

Nach der Rezitation sagte Huzūr^{atba}:

Die Übersetzung der vorgetragenen Verse lautet:

Imrâns Frau sprach: „Mein Herr, ich habe Dir geweiht – als Befreiten –, was in meinem Schoße ist. So nimm (es) an von mir; wahrlich, Du allein bist der Allhörende, der Allwissende.“ (Āle-Imrān: 36)

Als er alt genug war, um mit ihm zu arbeiten, sprach (Abraham): „O mein lieber Sohn, ich habe im Traum gesehen, dass ich dich schlachte. Nun schau, was meinst du dazu?“ Er antwortete: „O mein Vater, tu, wie dir befohlen; du sollst mich, so Allah will, standhaft finden.“ (As-Saffāt: 103)

„Es sollte unter euch eine Gemeinschaft sein, die zum Rechten auffordert und das Gute gebietet und das Böse verwehrt. Diese allein sollen Erfolg haben.“ (Āle-Imrān: 105)

„Es ist für die Gläubigen nicht möglich, alle zusammen auszuziehen. Warum zieht denn nicht aus einer jeden Schar eine Gruppe aus, auf dass sie wohl bewandert würden in Glaubensdingen und nach ihrer Rückkehr zu ihrem Volk es warnen könnten, dass es sich vor Übel hüten mag?“ (At-Taubah: 122)

Diese Verse sind aus den Suren Āle-Imran, As-Saffāt und At-Taubah.

In diesen Versen werden folgende Themen behandelt: ein Wunsch der Mutter (das Kind dem Glauben zu widmen); die gute Erziehung der Kinder durch die Eltern; der Wunsch, Opferbereitschaft in den Kindern zu wecken und sie darauf vorzubereiten; die Wichtigkeit von Waqf-e-Zindagi (sein Leben dem Dienst an der Religion zu widmen) und dessen Arbeit und schließlich auch dessen Bedeutung.

Der erste Vers ist aus der Sure Āle-Imran, Vers 36. Darin ist der Wunsch einer Mutter erwähnt, welche ihr Kind der Religion widmen will und dafür betet, dass Allah ihren Wunsch akzeptieren möge.

Anschließend habe ich den Vers 103 aus der Sure As-Saffāt rezitiert. Dieser Vers handelt davon, dass ein Vater seinen Sohn für ein Opfer an Allah vorbereitet. Es handelt von der Erziehung des Sohnes und schließlich von der Bereitschaft des Sohnes, für Allah jedes Opfer zu erbringen.

Die Erziehung des Vaters hat erreicht, dass sich der Sohn mit dem Willen Allahs einverstanden zeigte und entgegnete: „O mein Vater, du wirst mich für jedes Opfer immer bereit finden. Und nicht nur das,

sondern du wirst auch feststellen, dass ich große Geduld und Standhaftigkeit an den Tag legen werde.“

Danach habe ich den Vers 105 aus der Sure Āle-Imran rezitiert, in dem von einer Gemeinschaft die Rede ist, die Tugenden immer weiter und weiter verbreitet und das Böse verwehrt. Denn eben diese Dinge rufen Allahs Wohlgefallen hervor und führen einen Menschen zum Erfolg.

Zuletzt habe ich aus der Sure At-Taubah den Vers 122 rezitiert. Hier heißt es, um das Gute vom Schlechten unterscheiden zu können, muss man die Fähigkeit entwickeln, die Religion zu verstehen, und dieses Verständnis kann nur durch die islamische Scharia, durch den Heiligen Quran, erlangt werden. Denn Allah sagt: „...und für Euch den Islam als Religion ausgewählt.“ (Sure Al-Mai’dah: 4)

Um in Übereinstimmung mit Allahs Willen zu leben, ist es wichtig, den Qurān zu verstehen. Warum ist all das wichtig? Damit Ihr die Menschen vor dem Untergang bewahren könnt.

Damit diese Ziele in vollem Umfang erreicht werden, hat Allah durch den Verheißenen Messias^{as} die Ahmadiyya Muslim Jamaat gegründet. Nur in dieser Gemeinde finden wir Mütter, die bereits vor der

Geburt ihrer Kinder mit derselben Inbrunst ihre Gebete sprechen, (die wir in dem folgenden Vers sehen):

„Mein Herr, ich habe Dir geweiht – als Befreiten (befreit von weltlichen Verwicklungen) –, was in meinem Schoße ist. So nimm (es) an von mir.“ (Ale-Imran: 36)

Wenn man genau betrachtet, wird man – mit Ausnahme der Ahmadiyya-Gemeinde - nirgends solche Mütter finden, die mit der gleichen Inbrunst beten, dass sie ihre Kinder für Allahs Sache widmen.

Sie werden heutzutage keine andere Mutter außer einer Ahmadi-Mutter antreffen, die diese Hingabe in sich trägt; gleich ob sie aus Pakistan stammt, oder aus Indien, aus einem anderen asiatischen Land oder aus Afrika, Europa oder Amerika, Australien oder den Inseln. Sie ist eine Mutter, die – nachdem Sie Ihr Kind dem Kalifen gewidmet hat – zu Allah betet, Er möge ihr Opfer akzeptieren. Auf der Welt gibt es nur Ahmadi-Frauen, die auf diese Weise zu Allah beten. Diese Mütter sind besorgt darüber, dass sie vom Kalifen eventuell eine Absage erhalten könnten. So etwas, solche Hingabe kann auch nirgendwo anders entstehen, denn dies ist die einzige Gemeinde, die unter dem Schutz des Khilafat steht, das Allah durch den wahrhaften Diener des Heiligen Propheten Muhammad^{saw} gegründet hat (d.h. durch den Verheißenen Messias^{as}).

„Wenn man es genau betrachtet, wird man außer in der Ahmadiyya-Gemeinde nirgends solche Mütter finden, die mit der gleichen Inbrunst beten, dass sie ihre Kinder für Allahs Sache widmen... So etwas, solche Hingabe kann auch nirgendwo anders entstehen, denn dies ist die einzige Gemeinde, die unter dem Schutz des Khilafat steht. Das Allah durch den wahrhaften Diener des Heiligen Propheten Muhammad^{saw} gegründet hat (d.h. durch den Verheißenen Messias^{as}).“

Doch das ist nicht alles: Es ist wiederum nur die Ahmadiyya-Gemeinde, in der es solche Väter gibt, die ihre Kinder auf diese Weise erziehen, dass sie, sobald sie erwachsen sind, sich bereit erklären, jedes Opfer zu erbringen. Als Heranwachsender schreibt er dem Kalifen der Zeit, dass zuerst die Eltern ein Versprechen gegeben haben und nun auch er ein Versprechen gibt. Wo immer man ihn einsetzen möge, man werde ihn immer unter den Geduldigen und Standhaften finden. Und er werde nicht zu solchen zählen, die das Versprechen ihrer Eltern brechen. Diese Kinder sind treue Mitglieder der Ummat-e-Muhammadiyya (Gefolgschaft des Heiligen Propheten^{saw}). Diese Leute werden ihrer Zugehörigkeit zur Ummat-e-Muhammadiyya gerecht. Die Erziehung der Eltern und die eigene gute Natur dieser Kinder haben sie befähigt, die Geheimnisse der Rechte Allahs kennen zu lernen und die Rechte der Schöpfung in gebührendem Maße zu erfüllen. In ihnen ist der Wunsch aufgestiegen, sich religiöses Wissen anzueignen und ihr Leben danach zu gestalten. Auch ist in ihnen der Enthusiasmus für die Verbreitung der Religion und für den Dienst an der Menschheit erwacht.

Denken Sie daran: Um diese Gefühle, Gedanken und diese Motivation zu wahren, rufen sich lebendige Völker und fortschrittliche Gemeinschaften die

Wichtigkeit dieser Dinge immer wieder in Erinnerung. Falls irgendwo Nachlässigkeiten sichtbar werden, entwickeln sie Vorgehensweisen, um gegen sie anzukämpfen. Und das Khilafat ist ja darauf ausgerichtet – gemäß Allahs Geheiß ذَكِّرْ (erinnere sie) – von Zeit zu Zeit daran zu erinnern, damit der Fortschritt der Jamaat nicht langsamer wird, so dass eine Gruppe nach der anderen bereit steht, die Botschaft Allahs in alle Welt zu tragen. So wie fließende Gewässer die Erde mit Grün bedecken, ist eine Gruppe der Diener der Jamaat nach der anderen bereit, die spirituelle Erde zu begrünen. In den Gebieten, wo Felder mit Wasserpumpen oder Bächen gewässert werden, wissen die Landwirte, dass wenn die Bewässerung des Feldes unterbrochen wird, das ganze Feld nochmals komplett bewässert werden muss. So verliert man nicht nur Zeit, sondern auch Wasser. Genauso ist es, wenn die Verkündungs- und Erziehungsarbeit unstetig oder unzureichend ist, dann fließt quasi das Wasser stockend, die Botschaft kommt gebrochen an, das verzögert die Bewässerung (der Seelen mit spirituellem Wasser). Es entstehen Hindernisse in der Tarbiyyat- und Tabligh-Arbeit. Deshalb sagt Allah, dass in jedem Volk immer solche Gruppen bereitstehen müssen, die die Verbreitung der Botschaft Gottes kontinuierlich gewährleisten.

Daher erinnere ich Sie wieder daran, dass Hadrat Khalifat-ul-Massih IV.^{rh} das Projekt des Waqf-e-Nau mit dem Wunsch und dem Gebet ins Leben gerufen hat, dass für den Dienst an der Jamaat immer eine Gruppe bereit stehen möge, dass dieser Strom sozusagen nie versiegt: So dass immer Übersetzer vorhanden sind, die die Literatur der Jamaat übersetzen, und immer genügend Leute vorhanden sind, die Tabligh- und Erziehungsarbeit leisten, und dass auch Waqfin vorhanden sind, die in den Abteilungen des Nizam-e-Jamaat arbeiten. Alle diese Aspekte sollten uns immer gegenwärtig sein.

Die Eltern sollen, nachdem sie ihre Kinder gewidmet haben, sich nicht von der Pflicht befreit fühlen. Die aufrichtige Bereitschaft, Kinder ins Waqf-e-Nau einzuschreiben und der Jamaat zu widmen, ist zweifelsohne lobenswert. Jedes Jahr kommen tausende von Anträgen. Jedoch steigt danach auch die Verantwortung der Eltern, um die Kinder auf diese besondere Aufgabe vorzubereiten, die Aufgabe, die Welt vor dem Untergang zu retten. Als Allererstes müssen die Eltern sich um diese Angelegenheit bemühen. Sie müssen sich Zeit für ihre Kinder nehmen, Vorbilder werden, damit sie eine Beziehung mit Allah aufbauen. Von Anfang an muss den Kindern die Bedeutung des Nizam-e-Jamaat (Organisation der Jamaat) beigebracht werden, so dass sie bereit sind,

jedes Opfer dafür zu erbringen, so dass keine andere Denkweise Platz findet. Sobald dann diese Kinder groß werden und an Jamaat-Programmen teilnehmen, soll es in ihren Köpfen verankert sein, dass sie nur der Jamaat dienen werden.

Versuchen Sie vermehrt den Kindern einzuprägen, dass der Zweck ihres Lebens darin besteht, sich religiöses Wissen anzueignen. Dies den Waqifin-e-Nau einzuprägen, ist unabdingbar. Um das religiöse Wissen zu erhalten, müssen sie in die Institute der Jamaat eingeschrieben werden. Die Anzahl der Wāqifin-e-Nau, die die Jamia-Ahmadiyya besuchen, muss viel größer sein. Aber die Zahlen, die uns vorliegen, weisen, außer in Pakistan, in allen anderen Ländern eine sehr kleine Anzahl der Wāqifin auf. In Pakistan sind es durch Allahs Gnaden zurzeit 1.033 Wāqifin-e-Nau, die in der Jamia-Ahmadiyya ihre Ausbildung erhalten. In Indien sind es 93. Ich glaube, dass da ein Fehler unterlaufen ist. Falls dies falsch ist, soll die Abteilung in Indien benachrichtigen, wie viele Wāqifin in der Jamia-Ahmadiyya zurzeit angemeldet sind. In Deutschland sind es 70. Diese Anzahl ist vom letzten Juni. Nun sind da mehr als 80. Dort sind auch Wāqifin aus anderen europäischen Ländern, nicht nur aus Deutschland. In Kanada sind es 55. Jetzt hat sich die Anzahl eventuell erhöht, dort sind auch Wāqifin aus Amerika. In Großbritannien waren es laut dem

letzten Bericht 120. Aber hier sind auch eventuell 10 bis 15 hinzugekommen. Hierher kommen auch Wāqifīn aus anderen europäischen Ländern. In Ghana sind es 12. Diese Zahl bezieht sich wahrscheinlich auf die neue Jamia, die zum „Shahid-Abschluss“ führt und die erst jetzt begonnen hat. In Bangladesch sind es 23 Wāqifīn. Die Gesamtzahl der Wāqifīn, die an der Jamia studieren beträgt der Abteilung zufolge 1.400, dabei gibt es insgesamt weltweit ca. 28.000 männliche Wāqifīn.

Wir haben die ganze Welt vor uns, Asien, Afrika, Europa, Amerika, Australien, die Inseln. Wir müssen überall noch hinkommen. Nicht nur auf jedem Kontinent, nicht nur in jedem Land, nicht nur in jeder Stadt, sondern in jedem Dorf, in jeder Gemeinde, jedem einzelnen Menschen dieser Welt müssen wir die schöne Botschaft des Islam überbringen. Einige wenige *Murrabbian* können diese Arbeit nicht alleine bewältigen. Dass sich die Wāqifīn als Kleinkinder über das Waqf-e-Nau freuen, wird oft erzählt, jedoch lassen sie sich wegen mangelnder Aufmerksamkeit der Eltern in dieser europäischen Gesellschaft sehr schnell von der weltlichen Bildung oder durch Freunde beeinflussen und wollen, statt in die Jamia zu gehen, andere Fächer studieren. Manche sagen noch im Kleinkindalter, dass sie zur Jamia gehen möchten, aber sobald sie ihren Schulabschluss haben,

„Ich erinnere Sie wieder daran, dass Hadrat Khalifat-ul-Massih IV^{rh} das Projekt des Waqf-e-Nau mit dem Wunsch und dem Gebet ins Leben gerufen hat, dass für den Dienst an der Jamaat immer eine Gruppe bereit stehen möge, dass dieser Strom sozusagen nie versiegt: So dass immer Übersetzer vorhanden sind, die die Literatur der Jamaat übersetzen, und immer genügend Leute vorhanden sind, die Tablīgh- und Erziehungsarbeit leisten, und dass auch Wāqifīn vorhanden sind, die in den Abteilungen des Nizam-e-Jamaat arbeiten. Alle diese Aspekte sollten uns immer gegenwärtig sein.“

ändern sich ihre Vorlieben. Natürlich gibt es auch Kinder, die andere Begabungen haben, das erkennt man auch von Klein auf, z. B. haben diese eine besondere Neigung zu naturwissenschaftlichen Fächern, diese sollen dies auch studieren und man sollte sie auch dazu ermutigen. Die meisten aber lassen sich von der Masse treiben und entscheiden sich nach der mittleren Reife für ein Fach.

Wenn ich die Jugendlichen, die soeben ihr „Year Ten“¹ gemacht haben – hier in Großbritannien heißt es „Year-Ten“, in Amerika oder Kanada oder Australien heißt es „Grade“ – so wissen sie meistens noch gar nicht, was sie machen möchten. Sie haben noch gar keine Vorstellung, welches Fach sie auswählen möchten.

Also wenn die Eltern von Anfang an ihre Kinder so aufziehen, dass sie sich einprägen, dass sie Waqf-e-Nau sind, und alles, was ihnen gehört, gehört der Jamaat. Dann werden diese der Jamaat im Geist des Waqf dienen. Sie werden dann auch selbst die Jamaat um Ratschlag für ihre Fächerauswahl bitten. Wie ich schon zuvor erwähnt habe, gibt es nur in der Ahmadiyya Muslim Jamaat solche Eltern, die ihre Kinder der Jamaat aufrichtig widmen, und dann diese

¹ Britischer Schulabschluss, vergleichbar mit dem Realschulabschluss in Deutschland.

Kinder mit der gleichen Aufrichtigkeit und Hingabe erziehen, so dass die Kinder bereit sind, der Jamaat zu dienen und den Geist des Waqfs zu wahren. Wir können aber nicht sagen, dass die Mehrheit der Eltern, die ihre Kinder widmet, sich auch um ihre Erziehung besonders bemüht. Also werden sich die Eltern der Waqf-e-Nau-Kinder prüfen müssen, inwieweit sie ihrer Pflicht nachkommen, dieses Geschenk an die Jamaat in würdiger Weise zu übergeben; inwieweit sie sich bemühen, dieses Geschenk zu verschönern; inwieweit sie darauf bedacht sind, der Jamaat ein schönes Geschenk zu überbringen; inwieweit kommen sie ihrer Verpflichtung nach. Gerade in diesen Ländern, wo es jede Art von Freiheiten gibt, ist es sehr wichtig, Aufsicht zu führen und aufmerksam zu sein. Ebenso müssen die Eltern in Asien und Afrika, in den ärmeren Ländern, nach dem Waqf ihrer Kinder nicht denken, sie seien nicht länger verantwortlich für sie. Es ist die Pflicht von beiden Elternteilen, dass sie sich in dieser Hinsicht besonders bemühen.

Ich sage es auch den Wāqifīn-e-Nau-Kindern, die jetzt 12 oder 13 Jahre alt sind, sie sollen anfangen, über ihre Zukunft nachzudenken. Denken Sie über Ihre eigene Bedeutung nach. Seien Sie nicht nur darüber erfreut, dass Sie ein Wāqif-e-Nau sind. Die Bedeutung versteht man, wenn man den Sinn des eigenen

Lebens versteht. Dann macht man sich Gedanken darüber, was man erreichen will. Und die Mädchen und Jungen im Alter von 15 Jahren sollten bis dahin ein ganz genaues Gefühl dafür entwickelt haben, worin ihre Wichtigkeit und ihre Verantwortung liegt.

In den vorgetragenen Versen wird nicht nur über den Wunsch und die Verantwortung der Eltern, der Jamaat oder eines Volkes gesprochen; vielmehr werden auch die Kinder auf ihre Pflichten aufmerksam gemacht.

Erstens: Im Lichte dieses in den vorgetragenen Versen enthaltenen Hinweises (auf die Pflichten), ist es notwendig, dass der Waqif-e-Nau ein Bewusstsein für die Tatsache entwickelt, dass seine Mutter ihn bereits vor seiner Geburt einem wichtigen Zweck gewidmet hat.

Dann hat sie für die Erfüllung dieses Wunsches sehr demütig gebetet. Also sollte das Kind diesen Wunsch der Eltern respektieren und versuchen, seiner Besonderheit als ein der Sache Gottes geweihtes Kind gerecht zu werden. Dies kann nur dann geschehen, wenn Sie sich bemühen, Ihr Herz und Ihren Verstand, Ihre Worte und Taten dem Wohlgefallen Allahs unterzuordnen.

Zweitens: Indem Sie für Ihre Eltern um Gottes Erbarmen beten, mit dem Bewusstsein, dass diese Ihnen einen großen Gefallen getan haben. Ihr Herz sollte dabei jeden Schritt, der für Ihre Erziehung unternommen wurde, zu schätzen wissen. Sie sollten sich dessen bewusst sein, dass Sie auch ein Teil der Anstrengungen sein sollten, die Ihre Eltern unternehmen, um ihr Versprechen zu erfüllen. Die Erziehungs(-Maßnahmen) sollten Sie bereitwillig annehmen und niemals zulassen, das Versprechen der Eltern zu gefährden. Was nun das Versprechen betrifft, das da lautet: Ich werde den Glauben dem Weltlichen vorziehen; so muss sich ein Wāqif-e-Nau ganz klar darüber sein, dass er zuallererst und mehr als alle anderen für die Erfüllung dieses Versprechens verantwortlich ist.

Drittens: um Allahs Wohlgefallen zu erlangen, sollten Sie versprechen, jedes Opfer mit Geduld und Standhaftigkeit zu erbringen: „Ich werde in jedweder Situation mein Versprechen des Waqf erfüllen – sei die Lage noch so beschwerlich, seien die Verhältnisse noch so hart. Keine weltliche Begierde wird mich je von meinem Versprechen abweichen lassen.“

Allah hat der Jamaat sehr viel Huld erwiesen. In der Ära von Hadrat Khalifatul Massih II.^{fz} gab es auch Zeiten großer finanzieller Engpässe in Qadian. Die

Jamaat konnte ihren Bediensteten zum Teil mehrere Monate lang nicht einmal den Lohn auszahlen, der für ihr Auskommen gereicht hätte. So war es auch in Rabwah anfangs nach der Auswanderung (nach Pakistan). Trotz dieser Umstände haben sich die damaligen Wāqifīn-e-Zindagi niemals beschwert und niemals ihre Pflicht vernachlässigt. Diese Dinge liegen sehr weit zurück, aber selbst in den 70ern und 80ern hatten wir schwierige Zeiten in Afrika, so dass ein Auskommen äußerst schwierig war. Die Summe, die von der Jamaat ausgezahlt wurde, reichte höchstens für 15 oder 20 Tage. Die Wāqifīn dort konnten vielleicht nur einmal am Tag essen. Aber diese haben ihr Versprechen immer eingehalten, und niemals die Tabliḡh-Arbeit vernachlässigt.

Viertens: Sie sollten in sich die Bereitschaft dafür entwickeln, dass Sie zu denen gehören, die das Gute verbreiten und vom Schlechten abhalten; und zu einem Vorbild an Moral werden. Wenn Sie Beispiele solch hoher Moral setzen, gute Werke tun und schlechte Taten vermeiden, werden auch selbstverständlich andere auf Sie aufmerksam. Die Mitmenschen werden Sie bemerken, so werden Sie auch die Gelegenheit dafür (Tabliḡh) bekommen. Dieses Bewusstsein zu entwickeln ist enorm wichtig, gleichzeitig sollten Sie sich auch darum bemühen.

Fünftens: um zwischen Gut und Böse unterscheiden zu können, sollten Sie das Verständnis des Quran und der Hadith erlangen; die Bücher des Verheißenen Messias^{as} lesen; sich um Erweiterung des religiösen Wissens bemühen. Ein Junge erlangt in der Jamia-Ahmadiyya religiöses Wissen und religiöse Bildung. Doch nach dem Abschluss sollte man nicht meinen, man weiß jetzt alles, vielmehr sollte man darauf bedacht sein, das Wissen stets zu erweitern. Das einmalige Studium der Theologie ist nur dann nützlich, solange man ständig neues Wissen erwirbt, solange sozusagen frisches Wasser hinzukommt.

Ebenso gilt es für diejenigen, die nicht in der Jamia studieren, sich Wissen anzueignen. Die Wāqfīn, die weltlichen Wissenschaften studieren, sollten nicht meinen, sie benötigten kein religiöses Wissen. Bücher, die verfügbar sind, sollten Sie lesen. Die Übersetzung des Heiligen Quran und seinen Kommentar (Tafsīr) sollten ebenfalls regelmäßig gelesen werden. Die Lektüre der Bücher des Verheißenen Messias^{as}, die in Ihrer Sprache erhältlich sind, ist ebenfalls sehr wichtig.

Sechstens: Das, was Gott geboten hat und worum sich ein Wāqif-e-Nau bemühen muss, ist die praktische Tablīgh-Arbeit. Manche Wāqifāt beschwerten sich, dass es für sie keine Jamia gibt. Sie könnten sich religiöses Wissen nicht aneignen,

religiöse Bildung nicht kosten. Wie ich bereits sagte: Wenn Sie selbstständig lesen, werden Sie für Tablīgh in Ihrer jeweiligen Umgebung aufmerksam werden, es werden sich Gelegenheiten dafür ergeben, dadurch werden Sie sich um Ihre religiöse Weiterbildung kümmern und werden immer mehr Wissenseifer entwickeln.

Das Tablīgh-Feld ist für jedermann offen. Jeder Wāqif-e-Nau muss sich dafür engagieren und ambitioniert daran teilnehmen – mit der Intention teilnehmen, dass man nicht still sitzen werde, bis die ganze Welt unter der Flagge des Heiligen Propheten Muhammad^{saw} vereint ist. Dieses Bewusstsein und dieser Enthusiasmus sind es, die Ihre Aufmerksamkeit stets darauf lenken werden, Ihr Wissen zu erweitern und sich um Tablīgh-Arbeit zu bemühen.

Siebtens: jeder Wāqif-e-Zindagi und insbesondere Wāqif-e-Nau sollte immer im Sinn behalten, dass er zu denjenigen gehört, die die Welt vor dem Untergang bewahren sollen. Wenn Sie Wissen haben und auch Gelegenheiten bekommen, aber in Ihnen der Wunsch fehlt, die Welt vor dem Untergang zu schützen, und Sie nicht den Schmerz in sich spüren, die Welt vor der Katastrophe zu bewahren, so werden Ihre Bemühungen nicht solche Bemühungen sein, die mit Herzblut unternommen werden.

Dies ist der Leitgedanke, den ein Wāqif-e-Nau verinnerlichen sollte. Ohne diesen an Erfolg zu denken, ist Selbsttäuschung.

Erstens: Wunsch der Eltern respektieren und versuchen, seiner Besonderheit als ein der Sache Gottes geweihtes Kind gerecht zu werden.

Zweitens: Ein Teil der Anstrengungen sein, die Ihre Eltern unternehmen, um ihr Versprechen zu erfüllen.

Drittens: Versprechen, jedes Opfer mit Geduld und Standhaftigkeit zu erbringen, um Allahs Wohlgefallen zu erlangen.

Viertens: Bereitschaft dafür entwickeln, zu denen zu gehören, die das Gute verbreiten und vom Schlechten abhalten; und zu einem Vorbild an Moral werden.

Fünftens: Verständnis des Quran und der Hadith erlangen; die Bücher des Verheißenen Messias^{as} lesen; um zwischen Gut und Böse unterscheiden zu können.

Sechstens: sich für Tablīgh engagieren und ambitioniert daran teilnehmen.

Siebtens: jeder Wāqif-e-Nau sollte immer im Sinn behalten, dass er zu denjenigen gehört, die die Welt vor dem Untergang bewahren sollen.

Möglicherweise werden sie auch nicht gesegnet. Um die Botschaft Allahs zu verbreiten, muss jedes schmerzzerfüllte² Herz Gebete sprechen. Diese schmerzvollen Gebete sind es, die uns, so Gott will, zum Erfolg führen werden. Deshalb sollte jeder daran denken, dass sich unsere Gebete nicht nur auf uns selbst beschränken, vielmehr sollten ihre Ströme in alle Richtungen fließen, so dass kein einziger der uns erteilten Gunst Allahs beraubt bleibt. Es sollte uns allen ohnehin klar sein, dass wir unsere Ziele ohne Gebete – Gebete, die mit wahren Schmerz und tiefstem Mitgefühl gesprochen werden – nicht erreichen können.

Dies ist der Leitgedanke, den ein Wāqif-e-Zindagi und ein Wāqif-e-Nau verinnerlichen sollte. Ohne diesen an Erfolg zu denken, ist Selbsttäuschung. Ohne diesen ist Wāqif-e-Zindagi und Wāqif-e-Nau nichts als ein Titel, den man mit sich trägt. Sie haben sonst keine weitere Bedeutung. Titel zu ergattern, ist nicht unser Ziel. Auch war es nicht die Absicht der Eltern, die ihre Kinder dafür gewidmet haben. Wie ich es bereits sagte: es ist sowohl für die Eltern als auch für die Wāqifin-e-Nau selbst äußerst wichtig, ihrer Verantwortung gerecht zu werden.

² Schmerz für die Menschheit (Anm. des Übers.)

Ich möchte hier nochmals erwähnen, dass es, um die Religion in der Welt zu verbreiten, notwendig ist, sich religiöses Wissen anzueignen. Dieses Wissen kann man am besten an einem Institut erhalten, das darauf ausgerichtet ist, Religionswissen zu vermitteln. Diese Institution heißt in der Ahmadiyya Muslim Jamaat: Jamia-Ahmadiyya.

Heute gibt es durch die Gnade Allahs die Jamia nicht nur in Pakistan oder Qadian. Wie man aus den Fakten, die ich vorgetragen habe, sehen kann, gibt es solche auch in England, Deutschland, Indonesien und Kanada. Auch in Ghana wurde eine Jamia errichtet, welche jetzt dort auch den Shahid-Abschluss gewährt. Zuvor konnte man nur einen 3-jährigen Kurs belegen, um Muallim³ zu werden. Nun wird diese neue Jamia zum Shahid-Muballigh⁴ ausbilden – vorerst für alle afrikanischen Länder. Ebenso haben wir in Bangladesch eine Jamia.

Die Tablīgh-Arbeit erstreckt sich über einen sehr weiten Bereich. Und diese kann am besten von ausgebildeten Muballighīn bewältigt werden. Es ist daher sehr wichtig, dass eine große Anzahl der Wāqifīn in die Jamia-Ahmadiyya eintritt.

³ Lehrer (Anm. d. Übers.)

⁴ Missionar (Anm. d. Übers.)

Die vorgelegten Daten aber zeigen, dass wir nicht nur in absehbarer Zeit, sondern auch in weiter Zukunft, es nicht schaffen werden, an jedem Ort ein Muballigh zu schicken. Solange wir nicht in Vollzeit tätige Mubalighīn und Muallimīn haben, ist es sehr schwierig, revolutionäre Veränderungen auszulösen oder revolutionäre Programme durchzuführen.

Nach dem bisherigen Bericht der Abteilung, der anhand der Berichte bis Juli 2012 zusammengestellt ist, gibt es 25.000 Wāqifīn und Wāqifāt, die älter als 15 Jahre sind. Es sind 16.988 Wāqifīn, davon sind 10.687 in Pakistan. Nach Pakistan gibt es die meisten Wāqifīn in Deutschland, sprich 1.887 Jungen und 1.155 Mädchen. Danach kommt England mit 918 Jungen, insgesamt sind es dort 1.758, d.h. es sind etwas mehr als 800 Mädchen. Aber die Anzahl der Wāqifīn, die sich an der Jamia eingeschrieben haben, ist sowohl in Deutschland als auch in England sehr gering. In beiden Jameāts kommen auch Studenten aus sämtlichen europäischen Ländern hinzu. So gesehen sinkt die Zahl der heimischen Studenten weiter. Ebenso ist die Anzahl der Wāqifīn-Studenten in der amerikanisch-kanadischen Jamia sehr gering.

Die Jamaats fordern zwar immer mehr Murabbian und Muballighīn, dann sollen sie auch Wāqifīn vorbereiten, in die Jamia zu gehen. Es gibt zurzeit in

Kanada und USA ca. 800 Wāqifīn, die älter als 15 Jahre sind. Wenn man diese vorbereitet, so kann man in den nächsten zwei Jahren die Anzahl der Studenten an der Jamia erheblich steigern und zwar nicht nur um Murabbian oder Muballighīn zu gewinnen. Man kann sie nach dem Studium in der Jamia auch für die Übersetzung der Bücher des Verheißenen Messias^{as} einsetzen. Diese können sich dann auf verschiedene Sprachen spezialisieren. Auch sollten solche, die nicht in die Jamia gehen, Sprachen erlernen. Sie sollten mindestens – wie Hadrat Khalifatul Massih IV.^{ra} es auch gesagt hatte – drei Sprachen erlernen. Dies ist sehr wichtig, nämlich erstens die eigene Sprache⁵, zweitens Urdu und drittens Arabisch.

Arabisch muss man ohnehin erlernen, um den Qurān zu lesen, um die Tafasir des Qurān zu verstehen. Des Weiteren gibt es sehr viel Literatur im Arabischen; um den Heiligen Qurān zu übersetzen, muss man Arabisch lernen. Wenn man Arabisch nicht beherrscht, kann man den Quran nicht übersetzen. UrduLesen zu lernen ist nötig, weil man heute nur mittels der Bücher des Verheißenen Messias^{as} den Islam verstehen kann, denn sein Kommentar (des Heiligen Quran), seine Bücher und seine Schriften

⁵ Damit ist wohl die Sprache des Landes gemeint, in dem man ansässig ist.

sind das Vermögen, der Schatz, welcher in der Welt eine Revolution auslösen und der Welt die wahren Lehren des Islam vorzeigen kann. Ohne Urdu kann man von keiner anderen Sprache Nutzen ziehen.

Es gab Zeiten, als die Jamaat Schwierigkeiten in Sachen Übersetzung hatte. Sicherlich gibt es hier und da immer noch Probleme. Aber dieser Engpass wird einigermaßen durch die Studenten der verschiedenen Jamiāt bewältigt oder das Augenmerk wird darauf gelegt. In den Abschlussarbeiten der Jamia werden Übersetzungen aus dem Urdu gemacht. Es wurden manche Bücher des Verheißenen Messias^{as} und des Zweiten Kalifen^{rz} übersetzt. Die Betreuer (der Abschlussarbeiten) haben gesagt, dass diese gut gelungen seien. Auch wenn die Übersetzungen nicht von sehr hohem Niveau sind, kann man sie verfeinern. Wie dem auch sei, ein Versuch ist schonmal im Gange. Aber es sind nur einige wenige Studenten, denen ein paar Bücher zum Übersetzen gegeben werden. Hingegen brauchen wir eine große Anzahl an Linguisten. Die Wāqifīn sollten diesem Aspekt große Aufmerksamkeit schenken. Falls sich jemand für eine Sprache interessiert, dann sollte er neben dieser Sprache unbedingt Arabisch und Urdu lernen, denn sonst können wir unser Ziel nicht erreichen, für welches wir Sprachen fokussieren.

„Ich möchte hier nochmals erwähnen, dass es, um die Religion in der Welt zu verbreiten, notwendig ist, sich religiöses Wissen anzueignen. Dieses Wissen kann man am besten an einem Institut erhalten, das darauf ausgerichtet ist, Religionswissen zu vermitteln. Diese Institution heißt in der Ahmadiyya Muslim Jamaat:

Jamia-Ahmadiyya

Es ist daher sehr wichtig, dass eine große Anzahl der Wāqifīn in die Jamia-Ahmadiyya eintritt.“

Manche beschwerten sich bisweilen über die Jamia, dass das Unterrichtsniveau nicht gut wäre. Weder in Deutschland noch hierzulande. Diese Einwände sind völlig abwegig. Sie meinen, dass der Student nach dem Verlassen der Jamia kein Arabisch sprechen könne. Seine mündliche Sprache sei nicht gut. Was den Spracherwerb anbelangt, wird in der Jamia nicht nur eine Sprache unterrichtet, sondern man hat viele weitere Fächer. In anderen Unis und Schulen wird nur ein Fach unterrichtet. In der Jamia werden verschiedene Fächer unterrichtet. Ja wenn man erkennt, dass ein Student besonders begabt ist in einer Sprache oder in allgemeiner Sprach-Wissenschaft, so wird er sich auch spezialisieren dürfen, Inscha-Allah. So wird dann auch die Beschwerde über das Sprechen wegfallen.

Wie dem auch sei, was die Bildung betrifft, so ist das Wissensspektrum sehr breit, welches in der Jamia durch Allahs Gnade vermittelt wird. In Pakistan, da es eine ältere Jamia ist, gibt es auch die Möglichkeit, sich zu spezialisieren.

Es sind nur Ausreden mancher Leute, die Kinder nicht in die Jamia schicken zu wollen, insbesondere aus Deutschland kommen solche Beschwerden, habe ich erfahren. Die Studenten aus Kanada und England, die ihr Studium beendet haben und nun eine kurze

Erfahrung in der Tabligh-Arbeit gesammelt haben, vermitteln sie durch Allahs Gnade einen sehr guten Eindruck. Ihr Wissen werden sie mit der Zeit erweitern, Insha-Allah. All diejenigen, die solches bereden und bei Studenten Abneigung gegen die Jamia erzeugen, sind nichts als Unruhestifter bzw. Spalter und sollten daher Istaghfar machen.

Die Abteilung Waqf-e-Nau hat mich auch auf manche organisatorische Angelegenheiten aufmerksam gemacht, diese möchte ich hier noch hinzufügen. Manche habe ich schon erwähnt.

Bei den Wāqif-e-Nau Kindern kümmern sich manche Eltern nicht um die Erziehung der Wāqifin. Ich habe bereits erwähnt, dass sich die Wāqifin selbst der Jamaat widmen werden. Darauf sollten die Kinder von Anfang an vorbereitet sein. An jedem Abschnitt der Bildung sollten diese aufmerksam gemacht werden, und sich auch von der Abteilung Waqf-e-Nau beraten lassen. Sie sollten fragen, wie weit sie gekommen sind und welche Richtungen sie nun einschlagen sollten. Wenn man den eigenen Willen durchsetzen möchte, solche Berufe erlernen möchte, die die Jamaat momentan nicht braucht, dann solle man das Waqf auflösen.

Die Wāqifaat in diesen Ländern, die aus Pakistan stammen und Urdu sprechen können, sollen Urdu schreiben lernen und die Landessprache lernen – wie Englisch hier oder Deutsch in Deutschland. Falls die Amtssprache Englisch ist und andere Sprachen gesprochen werden, dann sollten sie auch die lokale Sprache erlernen. Sie sollten Arabisch erlernen und sich dann für Übersetzungsarbeiten zur Verfügung stellen. Ich habe gesehen, dass Frauen und Mädchen sprachlich begabter sind. Auch können die Wāqifāt sich als Lehrerinnen und Ärztinnen anbieten. Dasselbe gilt für die Jungen. Darauf sollte auch das Augenmerk gerichtet werden und die Abteilung sollte über jeden Bildungsabschnitt informiert werden. Auf der lokalen Ebene sollten mindestens zweimal im Jahr Foren angeboten werden, auf denen die Wāqifīn über Arbeit und Bildung informiert werden.

Die Abteilung beschwert sich auch darüber, dass die Eltern nach dem Erhalt der Hawala-Nummer (Referenznummer) weder mit der Zentrale noch mit der lokalen Jamaat ihren Kontakt aufrechterhalten. Oder nur zu wenig Kontakt pflegen. Und wenn diese nach acht bis zehn Jahren aus der Abteilung gelöscht werden wegen Mangels an Kontakt, dann kommen plötzlich Beschwerden. Die Hawala-Nummer zu erhalten bedeutet nicht, dass man den Kontakt abbricht und trotzdem zum Waqf-e-Nau zählt. Es ist

sehr wichtig, in einem ständigen Kontakt mit der Zentrale und mit dem Nationalen Sekretär sowie der Abteilung zu sein.

Des Weiteren haben wir das Nisab für Wāqifīn und Wāqifāt herausgegeben, das anfangs nur grundlegenden Lehrstoff enthielt, aber jetzt für Wāqifīn bis zum 21. Lebensjahr festgelegt worden ist. Diesen sollten alle Wāqifīn lernen und an den Prüfungen teilnehmen, wann immer diese stattfinden. Die älteren Wāqifīn sollten den Kommentar des Qurān lesen. Wenn man Urdu kann, dann in Urdu oder aber auf Englisch die „5 Volume Commentary“ lesen. Die Bücher des Verheißenen Messias^{as}, die bereits übersetzt sind, sollten in der jeweiligen Sprache gelesen werden. Die Khutbāt und Khitābāt⁶ sollten sie sich regelmäßig anhören. Erweitern Sie ständig Ihr Wissen, dies ist von sehr großer Bedeutung. Und halten Sie dabei die Abteilung auf dem Laufenden.

Die Sekretäre der Abteilung Waqf-e-Nau sind mancherorts nicht aktiv. Diese bekleiden zwar das Amt, aber tun nichts dafür. Sie sollen auch aktiver werden. Dieses Jahr finden die Wahlen statt. Es sollen von den Jamaats Berichte eingeholt werden, welche Sekretäre nicht aktiv sind. Diese werden nicht

⁶ Freitagsreden und Ansprachen zu verschiedenen Anlässen, z. B. auf der Jalsa.

ernannt, auch wenn sie die Mehrheit der Stimmen haben sollten.

Über das Nisab wurde bereits gesprochen. Falls es auf der Jamaat-Ebene ein Nisab gibt und es organisatorisch nicht möglich ist, dieses parallel zu führen, dann soll in das Nisab der Jamaat das Nisab der Wāqifīn eingeschlossen werden. Die Unterschiede sind sehr gering. Wenn man miteinander koordiniert, dann können die Atfal-Wāqifīn den Nisab der Atfal lernen. Die Khuddam ihren Teil und die Lajna ihren. Man kann das Nisab auch einander anpassen. Unter der Aufsicht der Jamaat sollen Sek. Taleem, Sek. Waqf-e-Nau und Sek. Tarbiyyat zusammen ein Curriculum entwickeln, so dass das Nisab in jedem Fall beigebracht wird und die Wāqifīn daran beteiligt werden.

Das Nisab der Waqf-e-Nau sollte in verschiedene Landessprachen übersetzt werden. Schweden hat das schon gemacht. Um es ins Französische zu übersetzen, sollten Mauritius oder Frankreich sich bereit erklären und mir sofort mitteilen, wer es macht. Dann soll es innerhalb von zwei Monaten herausgebracht werden.

Die Wāqifīn sollten täglich ein Buch lesen, das ein religiöses Thema behandelt – auch wenn es nur zwei

Seiten sind. Im besten Fall – wie schon gesagt – sollte es ein Buch des Verheißenen Messias^{as} sein.

Die Khutbat sollten sich 100 % der Wāqifin anhören. Ich habe hier in England einmal während einer Klasse nachgefragt, da waren es nur 10%, die die Khutba regelmäßig hörten. Daran sollten die Abteilung, die Eltern sowie die Wāqifin-e-Nau selbst arbeiten.

Die Organisatoren der Wāqifin-e-Nau-Programme sollten bedenken, interaktive Programme zu gestalten. So bleibt die Konzentration besser erhalten.

Darüber hinaus soll jedes Land ein Komitee bilden, welches innerhalb von drei Monaten prüft, welche Bedürfnisse ihr Land in den nächsten zehn Jahren haben wird, sprich wie viele Muballighin sie brauchen, wie viele Übersetzer, Ärzte, Lehrer und welche andere Spezialisten. Wie viele Übersetzer der lokalen (regionalen) Sprachen werden benötigt? Innerhalb von drei bis vier Monaten soll es überprüft werden und ein Bericht abgegeben werden. Die Abteilung Waqf-e-Nau soll das auch weiterverfolgen.

Manche Wāqifin wollen sich selbstständig machen, zur Polizei oder ins Militär gehen. Es ist in Ordnung,

wenn sie das wünschen, aber lösen Sie Ihr Waqf vorher auf. Dies muss mitgeteilt werden.

Auch muss es in jedem Land ein Karriere-Beratungskomitee für Wāqifīn geben. Dieses soll überwachen und die Zentrale über Wāqifīn in verschiedenen Bereichen benachrichtigen. Obendrein, wenn manche Wāqifīn an bestimmten Fächern besonderes Interesse zeigen, soll die Zentrale darüber informiert werden und dann kann entschieden werden, unter welchen Umständen die Erlaubnis erteilt werden kann.

Auch möchte ich nochmals daran erinnern, dass die Wāqifīn, die 18 werden, nicht vergessen sollen, ihren Waqf selbst schriftlich zu erneuern.

Für die Wāqifīn ist eine Zeitschrift „Ismaīl“ und für die Wāqifāt „Maryam“ gegründet worden. Diese soll ins Deutsche und Französische übersetzt werden. Wenn die Wāqifīn und Wāqifāt selbst Artikel verfassen, so können diese abgedruckt werden, ansonsten wird Ihnen von hier Material zur Verfügung gestellt, das Sie in der Landessprache und Urdu veröffentlichen.

Möge Allah Ta’ala die Eltern, die ihre Kinder dem Waqf-e-Nau gewidmet haben, zu solcher Erziehung und solchen Gebeten leiten, die sie wahrlich zu

Wāqifīn-e-Nau werden lässt und sie dieser Aufgabe gerecht werden. Mögen diese Kinder zur Augenkühle für ihre Eltern werden. Die Kinder sollten sich auch bemühen, ihr Versprechen und das ihrer Eltern zu erfüllen. Möge Allah sie dazu befähigen. Mögen Sie zu jener Gruppe gehören, dessen Aufgabe nur darin besteht, den Glauben zu verkünden. Möge Allah Ta'ala sie dazu befähigen. Amīn.

.....

Abteilung Waqf-e-Nau
Ahmadiyya Muslim Jamaat Deutschland

Website: www.waqfenau.de
E-Mail: waqf-e-nau@ahmadiyya.de

Deutsche Übersetzung von
Lajna Imaillah Deutschland
Frau Sidra Tahir
Herrn Mudabbar Khan

Korrektur von
Herrn Naveed Hameed
Herrn Muhammad Hammad Härter
Herrn Tariq Hübsch

Ein besonderer Dank gilt vor allem der Abteilung Ishaat und Tasneef der Ahmadiyya Muslim Jamaat Deutschland.

Anweisungen von Hazoor-e-Aqdas ^{atba}

für die Eltern:

1. Die Eltern sollen, nachdem sie ihre Kinder gewidmet haben, sich nicht von der Pflicht befreit fühlen.
2. Sie müssen sich Zeit für ihre Kinder nehmen, Vorbilder werden, damit sie eine Beziehung mit Allah aufbauen.
3. Von Anfang an muss den Kindern die Bedeutung des Nizam-e-Jamaat (Organisation der Jamaat) beigebracht werden, so dass sie bereit sind, jedes Opfer dafür zu erbringen.
4. Sobald dann diese Kinder groß werden, soll es in ihren Köpfen verankert sein, dass sie nur der Jamaat dienen werden.
5. Versuchen Sie vermehrt den Kindern einzuprägen, dass der Zweck ihres Lebens darin besteht, sich religiöses Wissen anzueignen.
6. Um das religiöse Wissen zu erhalten, müssen die Wāqifīn-e-nau in die Institute der Jamaat eingeschrieben werden. Die Anzahl der Wāqifīn-e-Nau, die die Jamia-Ahmadiyya besuchen, muss viel größer sein.

7. Also wenn die Eltern von Anfang an ihre Kinder so aufziehen, dass sie sich einprägen, dass sie Waqf-e-Nau sind, und alles, was ihnen gehört, gehört der Jamaat. Dann werden diese der Jamaat im Geist des Waqf dienen.
8. Die Eltern der Waqf-e-Nau-Kinder werden sich prüfen müssen, inwieweit sie ihrer Pflicht nachkommen, dieses Geschenk an die Jamaat in würdiger Weise zu übergeben; inwieweit sie sich bemühen, dieses Geschenk zu verschönern; inwieweit sie darauf bedacht sind, der Jamaat ein schönes Geschenk zu überbringen; inwieweit kommen sie ihrer Verpflichtung nach.
9. Gerade in diesen Ländern, wo es jede Art von Freiheiten gibt, ist es sehr wichtig, Aufsicht zu führen und aufmerksam zu sein.
10. An jedem Abschnitt der Bildung sollten die Kinder aufmerksam gemacht werden, sich von der Abteilung Waqf-e-Nau beraten zu lassen.
11. Die Eltern sollen nach dem Erhalt der Hawala-Nummer (Waqf-e-Nau Nummer) mit der Zentrale und mit der lokalen Jamaat ihren Kontakt aufrechterhalten.

Anweisungen für die Wāqifin-e-Nau:

1. Wāqifin-e-Nau-Kindern, die jetzt 12 oder 13 Jahre alt sind, sie sollen anfangen, über ihre Zukunft nachzudenken.
2. Die Mädchen und Jungen im Alter von 15 Jahren sollten bis dahin ein ganz genaues Gefühl dafür entwickelt haben, worin ihre Wichtigkeit und ihr Verantwortung liegt.
3. Das Kind sollte den Wunsch der Eltern respektieren und versuchen, seiner Besonderheit als ein der Sache Gottes geweihtes Kind gerecht zu werden. Dies kann nur dann geschehen, wenn Sie sich bemühen, Ihr Herz und Ihren Verstand, Ihre Worte und Taten dem Wohlgefallen Allahs unterzuordnen.
4. Sie sollen für Ihre Eltern um Gottes Erbarmen beten, mit dem Bewusstsein, dass diese Ihnen einen großen Gefallen getan haben.
5. Ihr Herz sollte dabei jeden Schritt, der für Ihre Erziehung unternommen wurde, zu schätzen wissen.
6. Sie sollten sich dessen bewusst sein, dass Sie auch ein Teil der Anstrengungen sein sollten, die Ihre Eltern unternehmen, um ihr Versprechen zu erfüllen. Die Erziehungs(-Maßnahmen) sollten Sie bereitwillig annehmen und niemals zulassen, das Versprechen der Eltern zu gefährden.
7. Um Allahs Wohlgefallen zu erlangen, sollten Sie versprechen, jedes Opfer mit Geduld und

Standhaftigkeit zu erbringen: „Ich werde in jedweder Situation mein Versprechen des Waqf erfüllen – sei die Lage noch so beschwerlich, seien die Verhältnisse noch so hart. Keine weltliche Begierde wird mich je von meinem Versprechen abweichen lassen.“

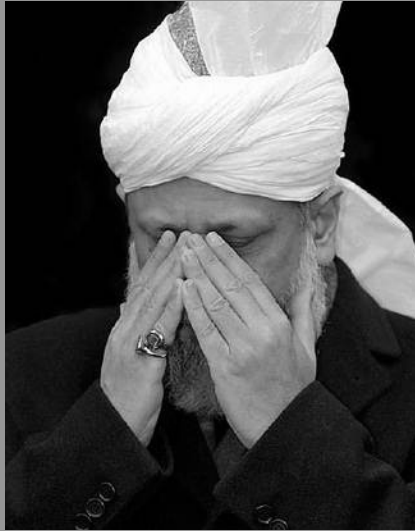
8. Sie sollten in sich die Bereitschaft dafür entwickeln, dass Sie zu denen gehören, die das Gute verbreiten und vom Schlechten abhalten, und zu einem Vorbild an Moral werden.
9. Die Übersetzung des Heiligen Quran und seinen Kommentar (Tafsir) sollten ebenfalls regelmäßig gelesen werden. Die Lektüre der Bücher des Verheißenen Messiasas, die in Ihrer Sprache erhältlich sind, ist ebenfalls sehr wichtig.
10. Das Tabligh-Feld ist für jedermann offen. Jeder Wāqif-e-Nau muss sich dafür engagieren und ambitioniert daran teilnehmen-
11. Jeder Wāqif-e-Nau sollte immer im Sinn behalten, dass er zu denjenigen gehört, die die Welt vor dem Untergang bewahren sollen.
12. Um die Botschaft Allahs zu verbreiten, muss jedes schmerzerfüllte Herz Gebete sprechen.
13. Jeder sollte daran denken, dass sich unsere Gebete nicht nur auf uns selbst beschränken, vielmehr sollten ihre Ströme in alle Richtungen fließen, so dass kein einziger der uns erteilten Gunst Allahs beraubt bleibt.

14. Es sollte uns allen ohnehin klar sein, dass wir unsere Ziele ohne Gebete – Gebete, die mit wahrem Schmerz und tiefstem Mitgefühl gesprochen werden – nicht erreichen können.
15. Die Anzahl der Wāqifīn-e-Nau, die die Jamia-Ahmadiyya besuchen, muss viel größer sein.
16. Wāqifīn-e-Nau, die nicht in die Jamia gehen, Sprachen erlernen sollen. Sie sollten mindestens drei Sprachen erlernen. Dies ist sehr wichtig, nämlich erstens die eigene Sprache, zweitens Urdu und drittens Arabisch.
17. Wir brauchen eine große Anzahl an Linguisten. Die Wāqifīn sollten diesem Aspekt große Aufmerksamkeit schenken.
18. An jedem Abschnitt der Bildung sollten die Wāqifīn-e-Nau aufmerksam gemacht werden, und sich auch von der Abteilung Waqf-e-Nau beraten lassen. Sie sollten fragen, wie weit sie gekommen sind und welche Richtungen sie nun einschlagen sollten.
19. Die Wāqifāt in diesen Ländern, die aus Pakistan stammen und Urdu sprechen können, sollen Urdu schreiben lernen und die Landessprache lernen.
20. Die Wāqifāt sollen sich als Lehrerinnen und Ärztinnen anbieten. Dasselbe gilt für die Jungen.
21. Es ist sehr wichtig, in einem ständigen Kontakt mit der Zentrale und mit dem Nationalen Sekretär sowie der Abteilung zu sein.

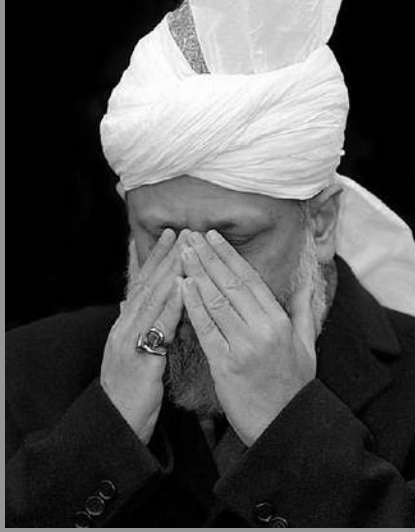
22. Das Nisab für Wāqifīn und Wāqifāt bis zum 21. Lebensjahr festgelegt worden ist. Diesen sollten alle Wāqifīn lernen und an den Prüfungen teilnehmen, wann immer diese stattfinden.
23. Die älteren Wāqifīn sollten den Kommentar des Qurān lesen. Wenn man Urdu kann, dann in Urdu oder aber auf Englisch die „5 Volume Commentary“ lesen. Die Bücher des Verheißenen Messias^{as}, die bereits übersetzt sind, sollten in der jeweiligen Sprache gelesen werden. Die Khutbāt und Khitābāt sollten sie sich regelmäßig anhören. Erweitern Sie ständig Ihr Wissen, dies ist von sehr großer Bedeutung. Und halten Sie dabei die Abteilung auf dem Laufenden.
24. Die Wāqifīn sollten täglich ein Buch lesen, das ein religiöses Thema behandelt – auch wenn es nur zwei Seiten sind. Im besten Fall – wie schon gesagt – sollte es ein Buch des Verheißenen Messias^{as} sein.
25. Die Khutbāt und Khitābāt sollten sie sich regelmäßig anhören.
26. Wāqifīn, die 18 werden, nicht vergessen sollen, ihren Waqf selbst schriftlich zu erneuern.

Anweisungen für die Amtsinhaber:

1. Auf der lokalen Ebene sollten mindestens zweimal im Jahr Foren angeboten werden, auf denen die Wāqifīn über Arbeit und Bildung informiert werden.
2. Dieses Jahr finden die Wahlen statt. Es sollen von den Jamaats Berichte eingeholt werden, welche Sekretäre nicht aktiv sind. Diese werden nicht ernannt, auch wenn Sie die Mehrheit der Stimmen haben sollten.
3. Die Jamaats fordern zwar immer mehr Murabbian und Muballighīn, dann sollen Sie auch Wāqifīn vorbereiten, in die Jamia zu gehen.
4. Die Organisatoren der Wāqifīn-e-Nau-Programme sollten bedenken, interaktive Programme zu gestalten. So bleibt die Konzentration besser erhalten.

„Möge Allah Ta’ala die Eltern, die ihre Kinder dem Waqf-e-Nau gewidmet haben, zu solcher Erziehung und solchen Gebeten leiten, die sie wahrlich zu Wāqifīn-e-Nau werden lässt und sie dieser Aufgabe gerecht werden. Mögen diese Kinder zur Augenkühle für ihre Eltern werden. Die Kinder sollten sich auch bemühen, ihr Versprechen und das Ihrer Eltern zu erfüllen. Mögen Sie zu jener Gruppe gehören, dessen Aufgabe nur darin besteht, den Glauben zu verkünden. Möge Allah Ta’ala sie dazu befähigen. Amīn.“

”اللہ تعالیٰ تمام اُن والدین میں جنہوں نے اپنے بچے وقف نوکے لئے پیش کئے، اس رنگ میں بچوں کی تربیت اور دعا کرنے کی طرف توجہ پیدا فرمائے جو حقیقت میں اُن کو واقفین نو بنانے کا حقدار بنانے والی ہوں۔ اور یہ بچے والدین کے لئے آنکھوں کی ٹھنڈک ہوں۔ بچوں کو بھی اپنے ماں باپ اور اپنے عہدوں کو پورا کرنے کی طرف توجہ دینی چاہیے۔ اللہ تعالیٰ ان کو توفیق بھی عطا فرمائے اور وہ حقیقت میں اُس گروہ میں شامل ہو جائیں جن کا کام صرف اور صرف دین کی اشاعت ہوتا ہے۔ اللہ تعالیٰ ان کو توفیق عطا فرمائے۔ آمین“

شعبہ وقف نو کے لئے ہدایات:

- مقامی جماعتی نظام کو لڑکوں اور لڑکیوں کی رہنمائی اور تربیت کے لئے سال میں کم از کم دو مرتبہ ان کے فورم منعقد کرنے چاہئیں جن میں کام اور تعلیم کی رہنمائی ہو۔
- سیکریٹریانِ وقف نو جو ہیں یہ بھی بعض جگہ فعال نہیں ہیں۔ یہ بھی صرف عہدہ سنبھال کر بیٹھے ہوئے ہیں۔ ان لوگوں کو بھی فعال ہونے کی ضرورت ہے۔ نہیں تو اس سال انتخابات ہو رہے ہیں، جماعتوں سے رپورٹیں آنی چاہئیں کہ کون کون سے سیکریٹریانِ وقف نو فعال نہیں ہیں۔ اور اگر وہ فعال نہیں ہیں تو چاہے انکے ووٹ زیادہ ہوں ان کو اس دفعہ مقرر نہیں کیا جائے گا۔
- جماعتیں مبلغین اور مربیان کا مطالبہ کرتی ہیں تو پھر واقفین نو کو جامعہ میں پڑھنے کے لئے تیار بھی کریں۔
- انتظامیہ کو بھی چاہیے کہ وہ واقفین نو کے جو پروگرام بناتے ہیں وہ انٹرایکٹو پروگرام ہونے چاہئیں۔ جس سے زیادہ توجہ پیدا ہوتی ہے۔

- مسلسل رابطہ دفتر سے اور اپنے نیشنل سیکریٹری شعبہ سے بھی اور مرکز سے بھی قائم رکھنا ضروری ہے۔
- اب اکیس سال تک کے لڑکوں اور لڑکیوں کا نصاب مقرر ہو چکا ہے۔ اسکو پڑھنا بھی چاہیئے اور اگر امتحان وغیرہ ہوتے ہیں تو اس میں بھرپور شمولیت اختیار کرنی چاہیئے۔
- اس سے اوپر جو لڑکے لڑکیاں ہیں ان کو قرآن کریم کی تفسیر جن کو اردو آتی ہے اردو میں، جن کو انگلش آتی ہے وہ انگلش میں فائیو ولیم کو منسٹری جو ہے وہ پڑھیں۔ حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتب جو مختلف زبانوں میں ترجمہ ہو چکی ہیں جو جو زبان آتی ہے اس میں پڑھیں۔ خطبات اور خطابات ہیں وہ باقاعدہ سنیں۔ اپنا علم بڑھاتے چلے جائیں یہ بھی ان کے لئے ضروری ہے۔ اور پھر اس کی رپورٹ بھی بھیجا کریں۔
- واقفین نو کے مطالعہ میں روزانہ کوئی نہ کوئی دینی کتاب ہونی چاہیئے، چاہے ایک دو صفحے پڑھیں۔ اور حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتاب جیسا کہ میں نے کہا اگر وہ پڑھیں تو سب سے زیادہ بہتر ہے۔
- پھر اس طرح خطبات ہیں سو فیصد واقفین نو اور واقفات نو کو یہ خطبات سننے چاہئیں۔
- اٹھارہ سال کی عمر کو پہنچنے والے واقفین نو اپنے تجدید وقف نو کے عہد کو نہ بھولیں، لکھ کر بھجوا یا کریں، بانڈ لکھیں۔

- ہر ایک کو یاد رکھنا چاہیے کہ ہماری دعاؤں کا دائرہ صرف اپنے تک محدود نہ ہو بلکہ اس کے دھارے ہمیں ہر طرف بہتے ہوئے دکھائی دیں۔ تاکہ کوئی انسان بھی اس فیض سے محروم نہ رہے جو خدا تعالیٰ نے آج ہمیں عطا فرمایا ہے۔
- یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے مقاصد کا حصول بغیر دعاؤں، ایسی دعاؤں جو سچے جذبے اور ہمدردی سے پُر ہوں، کے بغیر نہیں ہو سکتا۔
- واقفین نوکی زیادہ سے زیادہ تعداد کو جامعہ احمدیہ میں آنا چاہیے۔
- جو جامعہ میں نہیں آ رہے وہ بھی زبانیں سیکھنے کی طرف توجہ کریں۔ کم از کم تین زبانیں ان کو آنی چاہئیں۔ ایک تو ان کی اپنی زبان ہو، دوسرے اردو ہو تیسرے عربی ہو۔
- ہمیں زیادہ سے زیادہ زبانوں کے ماہرین چاہئیں۔ اس طرف واقفین نو کو بہت توجہ کی ضرورت ہے۔
- تعلیم کے ہر مرحلے پر۔۔ شعبہ وقف نو سے رہنمائی بھی حاصل کریں۔
- اپنی تعلیم کے بارے میں بچوں کو پوچھنا چاہیے کہ اب ہم اس سٹیج پر پہنچ گئے ہیں کیا کریں؟
- لڑکیاں جو واقفات نو ہیں جو پاکستانی اور بچن کی ہیں، جن کو اردو بولنی آتی ہے وہ اردو پڑھنی بھی سیکھیں۔ اور جو یہاں باہر کے ملکوں میں رہ رہی ہیں وہ مقامی زبان بھی سیکھیں۔ عربی سیکھیں۔ پھر اپنے آپ کو تراجم کے لئے پیش کریں۔
- لڑکیاں اپنے آپ کو ٹیچر اور ڈاکٹر بن کے پیش کر سکتی ہیں۔ اسی طرح لڑکے بھی۔

- خدا تعالیٰ کی رضا کے حصول کے لئے ہر قربانی کے لئے صبر اور استقامت دکھانے کا عہد کرنا۔ جیسے بھی کڑے حالات ہوں، سخت حالات ہوں، میں نے اپنے وقف کے عہد کو ہر صورت میں نبھانا ہے۔ کوئی دنیاوی لالچ کبھی میرے عہد وقف میں لغزش پیدا کرنے والا نہیں ہو سکتا۔
- اپنے آپ کو اُن لوگوں میں شامل کرنے کے احساس کو ابھارنا اور اس کے لئے کوشش کرنا جو نیکیوں کے پھیلانے والے اور برائیوں سے روکنے والے ہیں۔ اپنے اخلاق کے اعلیٰ نمونے قائم کرنا۔
- جتنا لٹریچر میسر ہے انکو پڑھنے کی طرف توجہ دینی چاہیے۔ قرآن کریم کا ترجمہ اور تفسیر پڑھنے کی طرف توجہ ہونی چاہیے۔ حضرت مسیح موعودؑ کی جو جو کتب ان کی زبانوں میں ہیں انکو پڑھنے کی طرف توجہ ہونی چاہیے۔
- تبلیغ کا میدان ہر ایک کے لئے کھلا ہے اور اس میں ہر واقف نو کو کودنے کی ضرورت ہے۔ اور بڑھ چڑھ کر ہر واقف نو کو حصہ لینا چاہیے۔ اور یہ سوچ کر حصہ لینا چاہیے کہ میں نے اس وقت تک چین سے نہیں بیٹھنا جب تک دنیا آنحضرت ﷺ کے جھنڈے تلے نہیں آجاتی۔
- یہ بات واقف نو کو خاص طور پر ذہن میں رکھنی چاہیے کہ وہ اس گروہ میں شامل ہے جنہوں نے دنیا کو ہلاکت سے بچانا ہے۔
- اللہ تعالیٰ کے پیغام کو پہنچانے کے لئے ہر درد مند دل کو اپنی کوششوں کے ساتھ دعاؤں کی طرف توجہ دینے کی ضرورت ہے۔

واقفین نو کو ہدایات:

- واقفین نو بچوں کو بھی میں کہتا ہوں جو بارہ تیرہ سال کی عمر کو پہنچ چکے ہیں کہ وہ اپنے بارے میں سوچنا شروع کر دیں۔ اپنی اہمیت پر غور کریں۔
- اور پندرہ سال کی عمر والے لڑکوں اور لڑکیوں کو تو اپنی اہمیت اور اپنی ذمہ داریوں کا بہت زیادہ احساس ہو جانا چاہیے۔
- بچے کو اپنے ماں باپ کی خواہش اور دعا کا احترام کرتے ہوئے اپنے آپ کو اللہ تعالیٰ کی نذر ہونے کا حقدار بنانے کی کوشش کرنی چاہیے۔ اور یہ تبھی ہو سکتا ہے جب اپنے دل و دماغ کو، اپنے قول و فعل کو اللہ تعالیٰ کی رضا کے مطابق بنانے کی طرف توجہ ہو۔
- اپنے ماں باپ کا آپ پر یہ بڑا احسان ہے اور یہ احسان کرنے کی وجہ سے ان کے لئے یہ دعا ہو کہ اللہ تعالیٰ ان پر رحم فرمائے۔
- آپ کی تربیت کے لئے اٹھنے والے ہر قدم کی آپ کے دل میں اہمیت ہو۔
- یہ احساس ہو کہ میرے ماں باپ اپنے عہد کو پورا کرنے کے لئے جو کوشش کر رہے ہیں میں نے بھی ان کا حصہ بننا ہے۔ ان کی تربیت کو خوش دلی سے قبول کرنا ہے۔
- دین کو دنیا پر مقدم رکھنے کے عہد کا سب سے زیادہ حق ایک واقف نو کا ہے۔ اور واقف نو کو یہ احساس ہونا چاہیے کہ یہ عہد سب سے پہلے اور سب سے بڑھ کر میں نے پورا کرنا ہے۔

- ان کے دماغوں میں یہ راسخ ہو کہ انہوں نے صرف اور صرف دین کی خدمت کے لئے اپنے آپکو پیش کرنا ہے۔
- زیادہ سے زیادہ بچوں کے دماغ میں ڈالیں کہ تمہاری زندگی کا مقصد دین کی تعلیم حاصل کرنا ہے۔
- دین کی تعلیم کے لئے جو جماعتی دینی ادارے ہیں ان میں جانا ضروری ہے۔ جامعہ احمدیہ میں جانے والوں کی تعداد واقفین نو میں کافی زیادہ ہونی چاہیئے۔
- اگر ماں باپ کی تربیت شروع میں ایسی ہو کہ بچے کے ذہن میں بیٹھ جائے کہ میں واقف نو ہوں اور جو کچھ میرا ہے وہ جماعت کا ہے۔ تو پھر صحیح وقف کی روح کے ساتھ یہ بچے کام کر سکیں گے۔
- اُن ماں باپ کو جو اپنے بچوں کو وقف نو میں بھیجتے ہیں یہ جائزے لینے ہونگے کہ وہ اس تحفے کو جماعت کو دینے میں اپنا حق کس حد تک ادا کر رہے ہیں۔ کس حد تک اس تحفے کو سجانے کی کوشش کر رہے ہیں۔ کس حد تک خوبصورت بنا کر جماعت کو پیش کرنے کی طرف توجہ دے رہے ہیں۔
- ان ملکوں میں رہتے ہوئے جہاں ہر طرح کی آزادی ہے، خاص طور پر بہت توجہ اور نگرانی کی ضرورت ہے۔
- تعلیم کے ہر مرحلے پر ان کو توجہ دلائیں اور پھر وقف نو کا جو شعبہ ہے اس سے رہنمائی بھی حاصل کریں۔
- مسلسل رابطہ دفتر سے اور اپنے نیشنل سیکریٹری شعبہ سے بھی اور مرکز سے بھی قائم رکھنا ضروری ہے۔

حضرت خلیفۃ المسیح الخامس ایدہ اللہ تعالیٰ بنصرہ العزیز کی فرمودہ ہدایات کا خلاصہ

”ہمیشہ یاد رکھیں کہ زندہ قومیں اور ترقی کرنے والی جماعتیں ان احساسات، ان خیالات، ان جذبوں اور ان عہد پورا کرنے کی پابندیوں کو کبھی مرنے نہیں دیتیں۔ ان جذبوں کو تروتازہ رکھنے کے لئے ہمیشہ ان باتوں کی جگالی کرتی رہتی ہیں۔ اگر کہیں سستیاں پیدا ہو رہی ہوں تو ان کو دور کرنے کے لیے لائحہ عمل بھی ترتیب دیتی ہیں۔ اور خلافت کے منصب کا تو کام ہی یہ ہے کہ خدا تعالیٰ کے حکم ڈکڑ پر عمل کرتے ہوئے وقتاً فوقتاً یاد دہانی کروا رہے تاکہ جماعت کی ترقی کی رفتار میں کبھی کمی نہ آئے۔“

والدین کو نصائح:

- ماں باپ کو اپنے بچوں کو (وقف نو میں) پیش کرنے کے بعد اپنے فرض سے فارغ نہیں ہونا چاہئے۔
- اپنا وقت دے کر، اپنے نمونے قائم کر کے بچوں کو سب سے پہلے خدا تعالیٰ سے جوڑنا ہوگا
- بچوں کو نظام جماعت کی اہمیت اور اس کے لئے ہر قربانی کے لئے تیار ہونے کے لئے بچپن سے ہی ایسی تربیت کرنی ہوگی کہ انکی کوئی اور دوسری سوچ ہی نہ ہو۔

اللہ تعالیٰ تمام اُن والدین میں جنہوں نے اپنے بچے وقف نو کے لئے پیش کئے، اس رنگ میں بچوں کی تربیت اور دعا کرنے کی طرف توجہ پیدا فرمائے جو حقیقت میں اُن کو واقفین نو بنانے کا حقدار بنانے والی ہوں۔ اور یہ بچے والدین کے لئے آنکھوں کی ٹھنڈک ہوں۔ بچوں کو بھی اپنے ماں باپ اور اپنے عہدوں کو پورا کرنے کی طرف توجہ دینی چاہیے۔ اللہ تعالیٰ ان کو توفیق بھی عطا فرمائے اور وہ حقیقت میں اُس گروہ میں شامل ہو جائیں جن کا کام صرف اور صرف دین کی اشاعت ہوتا ہے۔ اللہ تعالیٰ ان کو توفیق عطا فرمائے۔ آمین

شائع کردہ: شعبہ وقف و جماعت احمدیہ جرمنی

بعض لوگ بزنس میں جانا چاہتے ہیں یا پولیس یا فوج میں جانا چاہتے ہیں یا اور شعبوں میں جانا چاہتے ہیں تو ٹھیک ہے وہ بے شک جائیں لیکن وقف سے فراغت لے لیں۔ یہ اطلاع کیا کریں۔

کیرئراڈنسن کمیٹی:

پھر اسی طرح ہر ملک میں واقفین نوکے لئے کیرئیر گائیڈنس کمیٹی بھی ہونی چاہیے جو جائزہ لیتی رہے اور مختلف فیلڈز میں جانے والوں کی رپورٹ مرکز بھجوائے یا جن کو مختلف فیلڈز میں دلچسپی ہے ان کے بارے میں اطلاع ہو۔ پھر مرکز فیصلہ کرے گا کہ آیا اس کو کس صورت میں اجازت دینی ہے۔ اور پھر یہ بھی جیسا کہ میں کئی دفعہ کہہ چکا ہوں کہ اٹھارہ سال کی عمر کو پہنچنے والے واقفین نو اپنے تجدید وقف نوکے عہد کو نہ بھولیں، لکھ کر بھجوا یا کریں، بانڈ لکھیں۔

واقفین نو اور واقفات نوکے لئے رسالہ:

اسی طرح واقفین نوکے لئے ایک رسالہ لڑکوں کے لئے ”اسمعیل“ اور لڑکیوں کے لئے ”مریم“ شروع کیا گیا ہے، جرمن اور فرنچ میں بھی اس کا ترجمہ ہونا چاہیے۔ اگر تو ایسے مضامین ہیں جو وہاں کے مقامی واقفین نو اور واقفات نو لکھیں تو وہ شائع کریں، نہیں تو یہاں سے مواد مہیا ہو سکتا ہے اس کو یہ اپنی اپنی زبانوں میں شائع کر لیا کریں۔ اردو کے ساتھ مقامی زبان بھی ہو۔

واقفین نوکے لئے لائحہ عمل:

واقفین نوکے مطالعہ میں روزانہ کوئی نہ کوئی دینی کتاب ہونی چاہیے، چاہے ایک دو صفحے پڑھیں۔ اور حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتاب جیسا کہ میں نے کہا اگر وہ پڑھیں تو سب سے زیادہ بہتر ہے۔ پھر اسی طرح خطبات ہیں سو فیصد واقفین نو اور واقفات نو کو یہ خطبات سننے چاہئیں۔ کوشش کریں۔ یہاں یوکے میں ایک دن میں نے کلاس میں جائزہ لیا تھا تو میرا خیال ہے دس فیصد تھے جو باقاعدہ سنتے تھے۔ اس کی طرف شعبے کو بھی اور والدین کو بھی اور خود واقفین نو کو بھی توجہ دینی چاہیے۔ انتظامیہ کو بھی چاہیے کہ وہ واقفین نو کے جو پروگرام بناتے ہیں وہ انٹرایکٹو پروگرام ہونے چاہئیں۔ جس سے زیادہ توجہ پیدا ہوتی ہے۔

وقف نوپلاننگ کمیٹی:

پھر اسی طرح ہر ملک کی جو انتظامیہ ہے وہ ایک کمیٹی بنائے جو تین مہینہ کے اندر یہ جائزہ لے کہ ان ملکوں کی اپنی ضروریات آئندہ دس سال کی کیا ہیں؟ کتنے مبلغین ان کو چاہئیں؟ کتنے زبان کے ترجمے کرنے والے چاہئیں؟ کتنے ڈاکٹرز چاہئیں؟ کتنے ٹیچرز چاہئیں؟ جہاں جہاں ضرورت ہے۔ اور اسی طرح مختلف ماہرین اگر چاہئیں تو کیا ہیں؟ مقامی زبانوں کے ماہرین کتنے چاہئیں؟ تو یہ جائزے لے کر تین سے چار مہینے کے اندر اندر اس کی رپورٹ ہونی چاہیے۔ اور پھر جو شعبہ وقف نو ہے وہ اس کا پراپر فالو اپ کرے۔

نصاب وقف نواور جماعتی نصاب:

نصاب کا ذکر پہلے آیا تھا۔ اگر جماعت کا بھی ایک نصاب بنا ہوا ہے، اور وہاں ایسا انتظام نہیں ہے کہ علیحدہ علیحدہ انتظام ہو سکے تو جو جماعتی نصاب ہے، اسی میں وقف نو بھی شامل ہو سکتے ہیں۔ پڑھیں۔ تھوڑا بہت معمولی فرق ہے۔ آپس میں دونوں کی کوریجیشن اگر ہو جائے تو اطفال کی عمر کے اطفال کا نصاب پڑھ سکتے ہیں، خدام کی عمر کا وہ پڑھ سکتے ہیں۔ لجنہ والی لجنہ کا پڑھ سکتی ہیں یا نصاب آپس میں سمویا جاسکتا ہے۔ جب جماعتی نظام کے تحت سیکریٹری تربیت، سیکریٹری تعلیم اور سیکریٹری وقف نو جماعتی شعبے کے تحت ہی کام کر رہے ہیں تو امراء اور صدران کا کام ہے کہ ان کو اکٹھا کر کے ایسا معین لائحہ عمل بنائیں کہ یہ نصاب بحر حال پڑھا جائے خاص طور پر واقفین نو کو اسمیں ضرور شامل کیا جائے۔ پھر یہ جو وقف نو کا نصاب ہے، اسکو مختلف ممالک اپنی زبانوں میں بھی شائع کروا سکتے ہیں۔ سویڈن نے اپنی زبان میں شائع کروایا ہے، فرینچ میں شائع کرنے کیلئے فرانس والے اور مارشس والے کوشش کریں اور یہ کوشش صرف زبانی نہ ہو۔ یہ تو اطلاع فوری طور پر دیں کہ کون اس کا ترجمہ کر سکتا ہے اور دو مہینوں کے اندر اندر یہ ترجمہ ہو بھی جانا چاہیے۔

نصاب وقف نو:

پھر واقفین نو اور واقفات نو کا نصاب مقرر ہے۔ جو پہلے تو صرف بنیادی تھا، اب اکیس سال تک کے لڑکوں اور لڑکیوں کا یہ نصاب مقرر ہو چکا ہے۔ اس کو پڑھنا بھی چاہیے اور اگر امتحان وغیرہ ہوتے ہیں تو اس میں بھرپور شمولیت اختیار کرنی چاہیے۔ اور اس سے اوپر جو لڑکے لڑکیاں ہیں، ان کو قرآن کریم کی تفسیر جن کو اردو آتی ہے اردو میں، اور جن کو انگلش آتی ہے وہ انگلش میں فائیو ولیم کو منسٹری جو ہے وہ پڑھیں۔ حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتب جو مختلف زبانوں میں ترجمہ ہو چکی ہیں، جو جو زبان آتی ہے اس میں پڑھیں۔ خطبات اور خطابات ہیں وہ باقاعدہ سنیں۔ اپنا علم بڑھاتے چلے جائیں۔ یہ بھی ان کے لئے ضروری ہے۔ اور پھر اس کی رپورٹ بھی بھیجا کریں۔

سیکریٹریان وقف نو کو فعال ہونے کی ضرورت ہے:

جو سیکریٹریان وقف نو ہیں یہ بھی بعض جگہ فعال نہیں ہیں۔ یہ بھی صرف عہدہ سنبھال کر بیٹھے ہوئے ہیں۔ ان لوگوں کو بھی فعال ہونے کی ضرورت ہے۔ نہیں تو اس سال انتخابات ہو رہے ہیں۔ جماعتوں سے رپورٹیں آنی چاہئیں کہ کون کون سے سیکریٹریان وقف نو فعال نہیں ہیں۔ اور اگر وہ فعال نہیں ہیں تو چاہے ان کے ووٹ زیادہ ہوں ان کو اس دفعہ مقرر نہیں کیا جائے گا۔

”میں دوبارہ اس طرف توجہ دلانا چاہتا ہوں کہ دنیا میں دین کے پھیلانے کے لئے دینی علم کی ضرورت ہے اور یہ علم سب سے زیادہ ایسے ادارہ سے ہی مل سکتا ہے جس کا مقصد ہی دینی علم سکھانا ہو۔ اور یہ ادارہ جماعت احمدیہ میں

”جامعہ احمدیہ“

کے نام سے جانا جاتا ہے۔۔۔۔

تبلیغ کا کام بہت وسیع کام ہے اور یہ باقاعدہ تربیت یافتہ مبلغین سے ہی زیادہ بہتر طور پر ہو سکتا ہے۔ اس لئے واقفین نو کو زیادہ سے زیادہ یا واقفین نو کی زیادہ سے زیادہ تعداد کو جامعہ احمدیہ میں آنا چاہیئے۔“

عربی سیکھیں۔ پھر اپنے آپ کو تراجم کے لئے پیش کریں۔ میں نے دیکھا ہے عورتوں میں لڑکیوں میں زبانوں کا ملکہ زیادہ ہوتا ہے۔ اس لئے وہ اپنے آپ کو پیش کر سکتی ہیں۔ پھر ڈاکٹر ہیں ٹیچر ہیں یہ بھی لڑکیاں اپنے آپ کو ٹیچر اور ڈاکٹر بن کے بھی پیش کر سکتی ہیں۔ اسی طرح لڑکے بھی۔ تو اس طرف بھی توجہ ہونی چاہیئے اور شعبہ کو ہر مرحلے پر پتا ہونا چاہیئے۔

مقامی جماعتی نظام کو لڑکوں اور لڑکیوں کی رہنمائی اور تربیت کے لئے سال میں کم از کم دو مرتبہ ان کے فورم منعقد کرنے چاہئیں جن میں کام اور تعلیم کی رہنمائی ہو۔

مرکز اور نیشنل شعبہ سے مسلسل رابطہ:

ان کے شعبہ کو ایک شکوہ یہ ہے کہ بعض والدین وقف کرنے کے بعد، حوالہ نمبر ملنے کے بعد، مقامی جماعت اور مرکز دونوں سے تقریباً لا تعلق ہو جاتے ہیں۔ یا ویسے رابطہ نہیں رکھتے جیسا کہ رکھنا چاہیئے۔ اور پھر ایک سٹیج پر پہنچ کے جب شعبہ یہ کہتا ہے کہ رابطہ نہیں ہے آٹھ دس سال گذر گئے ہیں ان کو نکال دیا جائے تو اس وقت پھر شکوے پیدا ہوتے ہیں۔ اس لئے حوالہ نمبر ملنے کا مطلب یہ نہیں ہے کہ اب رابطہ ختم کر لیا اور وقف نو ہو گیا۔ مسلسل رابطہ دفتر سے اور اپنے نیشنل سیکریٹری شعبے سے بھی اور مرکز سے بھی قائم رکھنا ضروری ہے۔

انتظامی معاملات کی طرف توجہ:

جو شعبہ وقفِ نو ہے انہوں نے بعض انتظامی باتوں کی طرف بھی توجہ دلائی ہے جو میں دھرا دیتا ہوں۔ شاید پہلے بھی بعض کا ذکر ہو چکا ہو۔ وقفِ نو میں ماں باپ بچوں کی بلوغت کو پہنچ کر یا پہلے ہی اس طرح تربیت نہیں کرتے۔ جیسا میں پہلے ہی کہہ چکا ہوں کہ بچوں نے اپنے آپ کو باقاعدہ جماعت کی خدمت میں پیش کرنا ہے۔ ایسی تربیت سے بچوں کو یہ پتا ہونا چاہیے۔ تعلیم کے ہر مرحلے پر ان کو توجہ دلائیں اور پھر وقفِ نو کا جو شعبہ ہے اس سے رہنمائی بھی حاصل کریں۔ اپنی تعلیم کے بارے میں بچوں کو پوچھنا چاہیے کہ اب ہم اس سٹیج پر پہنچ گئے ہیں کیا کریں؟ اور اگر اس نے اپنی مرضی کرنی ہے یا ایسے شعبوں میں جانا ہے جس کی فی الحال جماعت کو ضرورت نہیں ہے تو پھر وقف سے فراغت لے لیں۔

واقعات نو کے لئے خدمت کے میدان:

لڑکیاں جو واقعات نو ہیں جو پاکستانی اور بچن کی ہیں، پاکستان سے آئی ہوئی ہیں، جن کو اردو بولنی آتی ہے وہ اردو پڑھنی بھی سیکھیں۔ اور جو یہاں باہر کے ملکوں میں رہ رہی ہیں وہ مقامی زبان بھی سیکھیں جہاں انگلش ہے، جرمن ہے یا ایسے علاقوں میں ہیں جہاں انگلش سرکاری زبان ہے اور مقامی لوکل زبانیں اور ہیں، وہ بھی سیکھیں۔

جو اعتراض ہوتا ہے وہ یہ ہے کہ جو جامعہ سے فارغ ہوتا ہے اسے عربی بولنی نہیں آتی یا بول چال اتنی اچھی نہیں ہے۔ جہاں تک زبان کی مہارت کا سوال ہے جامعہ احمدیہ میں کیونکہ مختلف مضامین پڑھائے جاتے ہیں صرف ایک زبان کی طرف ہی توجہ نہیں دی جاتی۔ باقی یونیورسٹیوں میں یا دوسرے مدرسوں میں اگر پڑھایا جاتا ہے تو ایک مضمون پڑھا کر اس پر توجہ دی جاتی ہے۔ لیکن یہاں تو مختلف مضامین پڑھائے جاتے ہیں۔ ہاں جب یہ دیکھا جائے کہ کسی کا کسی زبان کی طرف رجحان ہے یا زبانوں کے سیکھنے کی طرف رجحان ہے تو ان کو زبانوں میں پھر سپیشلائز بھی انشاء اللہ کروایا جائے گا۔ اور پھر بولنے کا جو شکوہ ہے وہ بھی دور ہو جائے گا۔ لیکن بحر حال جہاں تک پڑھائی کا سوال ہے جو علم دیا جا رہا ہے وہ بہت وسیع علم ہے جو جامعہ کے طلباء اللہ تعالیٰ کے فضل سے حاصل کر رہے ہیں۔ پاکستان میں تو کیونکہ پرانے جامعات ہو گئے ہیں وہاں تخصص بھی کروایا جاتا ہے۔ سپیشلائز بھی کروایا بھی جاتا ہے۔ تو یہ تو بعض لوگوں کے، خاص طور پر جرمنی سے مجھے اطلاع ملی تھی، جامعہ میں بچوں کو نہ بھیجنے کے بہانے ہیں۔ جیسا کہ میں نے کہا اللہ تعالیٰ کے فضل سے یو کے اور کینیڈا کے جو طلباء جامعہ سے فارغ ہوئے ہیں، ان کا تبلیغی میدان میں اب تک جو تھوڑا تجربہ ہوا ہے وہ اللہ کے فضل سے بڑے موثر رہے ہیں۔ اور یہ علم تو جیسا کہ میں نے کہا ساتھ ساتھ انشاء اللہ بڑھتا چلا جائے گا۔ پس جو لوگ یہ باتیں کرتے ہیں اور بعض طلباء کو جامعہ آنے یا داخلہ لینے سے بددل کرتے ہیں یہ لوگ صرف فتنہ ہیں یا ان میں نفاق کارنگ ہے۔ اس لئے ان کو بھی استغفار کرنی چاہیئے۔

ہو سکتا ہے کیونکہ آپؑ کی تفسیریں، آپکی کتب، آپکی تحریرات ہی ایک سرمایہ ہیں اور ایک خزانہ ہیں جو دنیا میں ایک انقلاب پیدا کر سکتی ہیں جو صحیح اسلامی تعلیم دنیا کو بنا سکتی ہیں۔ جو حقیقی قرآن کریم کی تفسیر دنیا کو بنا سکتی ہیں۔ پس اردو زبان سیکھے بغیر بھی صحیح طرح زبانوں میں مہارت حاصل نہیں ہو سکتی۔

ایک وقت تھا کہ جماعت میں ترجمے کے لئے بہت دقت تھی۔ دقت تو اب بھی ہے لیکن یہ دقت اب کچھ حد تک مختلف ممالک کے جامعات کے جوڑ کے ہیں ان سے کم ہو رہی ہے یا اس طرف توجہ پیدا ہو رہی ہے۔ جامعہ احمدیہ کے مقالوں میں اردو سے ترجمے بھی کروائے جاتے ہیں۔ حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتب، حضرت خلیفۃ المسیح الثانیؑ کی بعض کتب کے ترجمے کئے ہیں اور جو بھی طلباء کے سپروائزر تھے ان کے مطابق اچھے ہوئے ہیں۔ لیکن بحر حال اگر معیار بہت اعلیٰ نہیں بھی تو مزید پالش کیا جاسکتا ہے۔ بحر حال ایک کوشش شروع ہو چکی ہے۔ لیکن یہ تو چند ایک طلباء ہیں جن کو دو چار کتابیں دے دی جاتی ہیں۔ ہمیں زیادہ سے زیادہ زبانوں کے ماہرین چاہیئیں۔ اس طرف واقفین نو کو بہت توجہ کرنے کی ضرورت ہے۔ اگر جامعہ کے طلباء کے علاوہ کوئی کسی زبان میں مہارت حاصل کرتا ہے تو اسے جیسا کہ میں نے کہا عربی اور اردو سیکھنے کی طرف بھی توجہ کرنی چاہیئے۔ اس کے بغیر وہ مقصد پورا نہیں ہو سکتا جس کے لئے زبان کی طرف توجہ ہے۔

جامعہ احمدیہ پر یہاں یا جرمنی میں یا بعض جگہ بعض لوگ اعتراض کر دیتے ہیں کہ یہاں پڑھائی اچھی نہیں ہے۔ یہ بالکل بودے اعتراض ہیں۔ ان کے خیال میں ان کا

میں یورپ کے دوسرے ملکوں سے بھی طالب علم آتے ہیں۔ اس طرح تو یہ تعداد اور بھی کم ہو جاتی ہے۔ اسی طرح امریکہ اور کینیڈا کے جامعات میں تعداد کم ہے۔ جماعتیں مبلغین اور مرہبان کا مطالبہ کرتی ہیں تو پھر واقفین نو کو جامعہ میں پڑھنے کے لئے تیار بھی کریں۔ کینیڈا اور امریکہ میں اس وقت 15 سال سے اوپر تقریباً 800 واقفین نو ہیں۔ اگر ان کو تیار کیا جائے تو اگلے 2 سال میں جامعات میں داخل ہونے والوں کی تعداد خاصی بڑھائی جاسکتی ہے۔ صرف مرہبان مبلغ کے لئے نہیں بلکہ جامعہ میں پڑھ کے، دینی علم حاصل کر کے حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتب کے مختلف زبانوں میں تراجم کے لئے بھی تیار کئے جاسکتے ہیں۔ ان کو جامعہ میں پڑھانے کے بعد مختلف زبانوں میں سپیشلائز بھی کروایا جاسکتا ہے۔

واقفین نو زبانیں سیکھنے کی طرف توجہ کریں:

پھر جو جامعہ میں نہیں آرہے وہ بھی زبانیں سیکھنے کی طرف توجہ کریں۔ اور زبانیں سیکھنے والے کم از کم جیسا کہ حضرت خلیفۃ المسیح الرابعی نے بھی فرمایا تھا اور یہ ضروری ہے کہ تین زبانیں ان کو آنی چاہئیں۔ ایک تو ان کی اپنی زبان ہو، دوسرے اردو ہو تیسرے عربی ہو۔ عرب تو سیکھنی ہی ہے قرآن کریم کی تفسیروں اور بہت سارے میسر لٹریچر کو سمجھنے کے لئے۔ اور پھر قرآن کریم کا ترجمہ کرتے ہوئے جب تک عربی نہ آتی ہو صحیح ترجمہ بھی نہیں ہو سکتا۔ اور اردو پڑھنا سیکھنا اس لئے ضروری ہے کہ حضرت مسیح موعود علیہ السلام کی کتب سے ہی اس وقت دین کا صحیح فہم حاصل

وہاں شاہد کروانے کے لئے نیا جامعہ کھلا ہے۔ پہلے وہاں جامعہ تو تھا لیکن تین سالہ کورس میں صرف معلمین تیار ہوتے تھے۔ تو یہ جامعہ احمدیہ جو غانا میں کھلا ہے یہ فی الحال تمام افریقہ کی جماعت کے لئے شاہد مبلغ تیار کرے گا۔ اسی طرح بنگلہ دیش میں بھی جامعہ احمدیہ ہے۔

تبلیغ کا کام بہت وسیع کام ہے اور یہ باقاعدہ تربیت یافتہ مبلغین سے ہی زیادہ بہتر طور پر ہو سکتا ہے۔ اس لئے واقفین نو کو زیادہ سے زیادہ یا واقفین نو کی زیادہ سے زیادہ تعداد کو جامعہ احمدیہ میں آنا چاہیئے۔ جبکہ جو اعداد و شمار میں نے بتائے ہیں اس سے تو ہم ہر ملک کے ہر علاقے میں جیسا کہ میں نے کہا مستقبل قریب کیا بلکہ دور میں بھی ہر جگہ مبلغ نہیں بٹھا سکتے۔ اور جب تک کل وقتی معلمین اور مبلغین نہیں ہونگے انقلابی تبدیلی یا انقلابی تبلیغی پروگرام بہت مشکل ہے۔

اس وقت دنیا بھر سے شعبے کے پاس جو رپورٹ آئی ہے یہ شاید ان کے پاس جولائی 2012 تک کی رپورٹ ہے۔ اس کے مطابق 15 سال سے اوپر کے واقفین نو اور واقفات نو کی تعداد 25 ہزار ہے۔ جس میں سے لڑکے 16988 ہیں اور ان میں پاکستان کے واقفین نو 10687 ہیں۔ پاکستان کے بعد جرمنی میں سب سے زیادہ واقفین نو ہیں۔ 1877 لڑکے اور 1155 لڑکیاں۔ پھر انگلستان ہے 918 لڑکے اور ان کی کل تعداد 1758 ہے باقی آٹھ سو کچھ لڑکیاں ہیں۔ لیکن جامعہ احمدیہ میں آنے والوں کی تعداد جرمنی میں بھی اور یو کے میں بھی بہت کم ہے۔ ان دونوں جماعت

پس یہ باتیں اور یہ سوچ ہے جو ایک حقیقی واقف نو اور واقف زندگی کی ہونی چاہیے۔ اس کے بغیر کامیابی کی امید خوش فہمی ہے۔ ان باتوں کے بغیر صرف واقف نو اور واقف زندگی کا ٹائٹل ہے جو ایسے واقفین نو نے اپنے ساتھ لگایا ہوا ہے۔ اس سے زیادہ اس کی کچھ حیثیت نہیں۔ اور صرف ٹائٹل لینا تو ہمارا مقصد نہیں، نہ ان ماں باپ کا مقصد تھا جنہوں نے اپنے بچوں کو اس قربانی کے لئے پیش کیا۔ پس جیسا کہ میں بیان کر آیا ہوں ماں باپ کے لئے بھی اور واقفین نو کے لئے بھی یہ ضروری ہے کہ اپنی ذمہ داری نبھائیں۔

واقفین نو کی زیادہ سے زیادہ تعداد کو جامعہ احمدیہ میں آنا چاہیئے

میں دوبارہ اس طرف توجہ دلانا چاہتا ہوں کہ دنیا میں دین کے پھیلانے کے لئے دینی علم کی ضرورت ہے اور یہ علم سب سے زیادہ ایسے ادارہ سے ہی مل سکتا ہے جس کا مقصد ہی دینی علم سکھانا ہو۔ اور یہ ادارہ جماعت احمدیہ میں ”جامعہ احمدیہ“ کے نام سے جانا جاتا ہے۔ آج اللہ تعالیٰ کے فضل سے جیسا کہ میں نے بتایا کہ جامعات صرف پاکستان یا قادیان میں نہیں ہیں یہیں تک محدود نہیں بلکہ یوکے میں بھی ہے۔ جو میں نے کوائف پیش کئے ہیں ان سے پتا لگتا ہے کہ جرمنی میں بھی ہے، انڈونیشیا میں بھی ہے، کینیڈا میں بھی ہے اور غانا میں بھی ہے۔ جیسا کہ میں نے کہا

”یہ باتیں اور یہ سوچ ہے جو ایک حقیقی واقف نو کی اور واقف زندگی کی ہونی چاہیے۔
اس کے بغیر کامیابی کی امید خوش فہمی ہے۔“

پہلی بات: اپنے ماں باپ کی اس خواہش اور دعا کا احترام کرتے ہوئے اپنے آپ کو
اللہ تعالیٰ کی نذر ہونے کا حقدار بنانے کی کوشش کرنا

دوسری بات: ماں باپ اپنے عہد کو پورا کرنے کے لئے جو کوشش کر رہے ہیں ان کا
حصہ بننا۔ ان کی تربیت کو خوش دلی سے قبول کرنا

تیسری بات: خدا تعالیٰ کی رضا کے حصول کے لئے ہر قربانی کے لئے صبر اور استقامت
دکھانے کا عہد کرنا

چوتھی بات: اپنے آپ کو ان لوگوں میں شامل کرنے کے احساس کو ابھارنا اور اس
کے لئے کوشش کرنا جو نیکوں کے پھیلانے والے اور برائیوں سے روکنے
والے ہیں۔

پانچویں بات: کہ نیکوں اور برائیوں کی پہچان کے لئے قرآن اور حدیث کا فہم و
ادراک حاصل کرنا۔ حضرت مسیح موعودؑ کی کتب اور ارشادات کو پڑھنا

چھٹی بات: عملی طور پر تبلیغ کے میدان میں کودنا

ساتویں بات: اس گروہ میں شامل ہونا جنہوں نے دنیا کو ہلاکت سے بچانا ہے۔

اس طرح دینی علم بڑھانے کی طرف خود بخود توجہ پیدا ہوتی چلی جائے گی۔ پس تبلیغ کا میدان ہر ایک کے لئے کھلا ہے اور اس میں ہر وقف نو کو کودنے کی ضرورت ہے۔ اور بڑھ چڑھ کر ہر وقف نو کو حصہ لینا چاہیے۔ اور یہ سوچ کر حصہ لینا چاہیے کہ میں نے اس وقت تک چین سے نہیں بیٹھنا جب تک دنیا آنحضرت ﷺ کے جھنڈے تلے نہیں آجاتی۔ اور یہ احساس اور جوش ہی ہے جو دینی علم بڑھانے کی طرف بھی متوجہ رکھے گا اور تبلیغ کی طرف بھی توجہ رہے گی۔

ساتویں بات ہر واقف زندگی کو، واقف نو کو خاص طور پر ذہن میں رکھنی چاہیے کہ وہ اس گروہ میں شامل ہے جنہوں نے دنیا کو ہلاکت سے بچانا ہے۔ اگر آپ کے پاس علم ہے اور آپ کو موقع بھی مل رہا ہے لیکن اگر دنیا کو ہلاکت سے بچانے کا سچا جذبہ نہیں ہے، انسانیت کو تباہی سے بچانے کا درد دل میں نہیں ہے تو ایک تڑپ کے ساتھ جو کوشش ہو سکتی ہے وہ نہیں ہوگی۔ اور برکت بھی ہو سکتا ہے اس میں اس طرح نہ پڑے۔ پس اللہ تعالیٰ کے پیغام کو پہنچانے کے لئے ہر درد مند دل کو اپنی کوششوں کے ساتھ دعاؤں کی طرف توجہ دینے کی ضرورت ہے۔ اور یہ درد سے نکلی ہوئی دعائیں ہیں جو ہمیں اپنے مقصد میں انشاء اللہ کامیاب کریں گی۔ اس لئے ہر ایک کو یاد رکھنا چاہیے کہ ہماری دعاؤں کا دائرہ صرف اپنے تک محدود نہ ہو بلکہ اس کے دھارے ہمیں ہر طرف بہتے ہوئے دکھائی دیں۔ تاکہ کوئی انسان بھی اس فیض سے محروم نہ رہے جو خدا تعالیٰ نے آج ہمیں عطا فرمایا ہے۔ ویسے بھی یاد رکھنا چاہیے کہ ہمارے مقاصد کا حصول بغیر دعاؤں، ایسی دعاؤں جو سچے جذبے اور ہمدردی سے پُرب ہوں، کے بغیر نہیں ہو سکتا۔

پانچویں بات یہ کہ نیکوں اور برائیوں کی پہچان کے لئے قرآن اور حدیث کا فہم و ادراک حاصل کرنا۔ حضرت مسیح موعودؑ کی کتب اور ارشادات کو پڑھنا۔ اپنے دینی علم کو بڑھانے کے لئے ہر وقت کوشش کرنا۔ بے شک ایک بچہ جو جامعہ احمدیہ میں تعلیم حاصل کرتا ہے وہاں اسے دینی علم کی تعلیم دی جاتی ہے۔ لیکن وہاں سے پاس کرنے کے بعد یہ نہیں سمجھنا چاہیے کہ اب میرے علم کی انتہا ہو گئی بلکہ علم کو ہمیشہ بڑھاتے رہنے کی کوشش کرنی چاہیے۔ ایک دفعہ کاتفقہ فی الدین اس وقت فائدہ رساں رہتا ہے جب تک اس میں ساتھ ساتھ تازہ علم شامل ہوتا رہے۔ تازہ پانی اس میں ملتا رہے۔ اسی طرح جو جامعہ میں نہیں پڑھ رہے ان کو بھی مسلسل پڑھنے کی طرف توجہ ہونی چاہیے۔ یہ نہیں کہ جو واقفین نو دنیاوی تعلیم حاصل کر رہے ہوں ان کو دینی تعلیم کی ضرورت نہیں ہے۔ جتنا لٹریچر میسر ہے انکو پڑھنے کی طرف توجہ دینی چاہیے۔ قرآن کریم کا ترجمہ اور تفسیر پڑھنے کی طرف توجہ ہونی چاہیے۔ حضرت مسیح موعودؑ کی جو جو کتب ان کی زبانوں میں ہیں انکو پڑھنے کی طرف توجہ ہونی چاہیے۔

چھٹی بات جس کا اللہ تعالیٰ نے حکم دیا ہے اور جس کی طرف ایک واقف نو کو توجہ دینی چاہیے وہ عملی طور پر تبلیغ کے میدان میں کودنا ہے۔ اب بعض واقفات نو کو یہ شکوہ ہوتا ہے کہ ہمارے لئے جامعہ نہیں ہے۔ یعنی ہم دینی علم حاصل نہیں کر سکتے۔ اگر اپنے طور پر جس طرح میں نے پہلے بتایا پڑھیں تو اپنے حلقے میں جو بھی ان کا دائرہ ہے اس میں تبلیغ کی طرف توجہ پیدا ہوگی، موقع ملے گا۔ اس کے لئے جب تبلیغ کی طرف توجہ پیدا ہوگی اور موقعے ملیں گے تو پھر مزید تیاری کی طرف توجہ ہوگی اور

کو کئی کئی مہینے ان کا جو بنیادی گزارا الاؤنس مقرر تھا وہ بھی پورا نہیں دیا جاسکتا تھا۔ اسی طرح شروع میں ہجرت کے بعد ربوہ میں بھی ایسے حالات رہے ہیں۔ لیکن ان سب حالات کے باوجود کبھی اس زمانے کے واقفین زندگی نے شکوہ زبان پر لاتے ہوئے اپنے کام کا ہرج نہیں ہونے دیا۔ بلکہ یہ تو دُور کی باتیں ہیں ستر اور اسی کی دہائی میں افریقہ کے بعض ممالک میں بھی ایسے حالات رہے جو مشکل سے وہاں گزارا ہوتا تھا۔ جو الاؤنس جماعت کی طرف سے ملتا تھا وہ زیادہ سے زیادہ پندرہ بیس دن میں ختم ہو جاتا تھا۔ مقامی واقفین تو جتنا الاؤنس ان کو ملتا تھا اس میں شاید دن میں ایک وقت کھانا کھا سکتے ہوں۔ لیکن انہوں نے اپنے عہدِ وقف کو ہمیشہ نبھایا اور تبلیغ کے کام میں کبھی حرج نہیں آنے دیا۔

چوتھی بات یہ کہ اپنے آپ کو اُن لوگوں میں شامل کرنے کے احساس کو ابھارنا اور اس کے لئے کوشش کرنا جو نیکیوں کے پھیلانے والے اور برائیوں سے روکنے والے ہیں۔ اپنے اخلاق کے اعلیٰ نمونے قائم کرنا۔ جب ایسے اخلاق کے اعلیٰ نمونے قائم ہونگے، نیکیاں سرزد ہو رہی ہونگی، برائیوں سے اپنے آپ کو بچا رہے ہونگے تو ایسے نمونے کی طرف لوگوں کی توجہ خود بخود پیدا ہوتی ہے۔ لوگوں کی آپ پر نظر پڑے گی تو پھر مزید اس کا موقع بھی ملے گا۔ پس یہ احساس اپنے اندر پیدا کرنا بہت ضروری ہے اور کوشش بھی ساتھ ہو۔

اور دعا کا احترام کرتے ہوئے اپنے آپ کو اللہ تعالیٰ کی نذر ہونے کا حقدار بنانے کی کوشش کرنی چاہیے۔ اور یہ تبھی ہو سکتا ہے جب اپنے دل و دماغ کو، اپنے قول و فعل کو اللہ تعالیٰ کی رضا کے مطابق بنانے کی طرف توجہ ہو۔

دوسری بات یہ کہ ماں باپ کا آپ پر یہ بڑا احسان ہے اور یہ احسان کرنے کی وجہ سے ان کے لئے یہ دعا ہو کہ اللہ تعالیٰ ان پر رحم فرمائے۔ آپ کی تربیت کے لئے ان کی طرف سے اٹھنے والے ہر قدم کی آپ کے دل میں اہمیت ہو۔ اور یہ احساس ہو کہ میرے ماں باپ اپنے عہد کو پورا کرنے کے لئے جو کوشش کر رہے ہیں میں نے بھی اس کا حصہ بننا ہے۔ ان کی تربیت کو خوش دلی سے قبول کرنا ہے۔ اور اپنے ماں باپ کے عہد پر کبھی آنچ نہیں آنے دینی۔ دین کو دنیا پر مقدم رکھنے کے عہد کا سب سے زیادہ حق ایک واقف نوکا ہے اور واقف نو کو یہ احساس ہونا چاہیے کہ یہ عہد سب سے پہلے اور سب سے بڑھ کر میں نے پورا کرنا ہے۔

تیسری بات یہ کہ خدا تعالیٰ کی رضا کے حصول کے لئے ہر قربانی کے لئے صبر اور استقامت دکھانے کا عہد کرنا ہے۔ جیسے بھی کڑے حالات ہوں، سخت حالات ہوں، میں نے اپنے وقف کے عہد کو ہر صورت میں نبھانا ہے۔ کوئی دنیاوی لالچ کبھی میرے عہد وقف میں لغزش پیدا کرنے والا نہیں ہو سکتا۔ اب تو اللہ تعالیٰ کا جماعت پر بہت فضل اور احسان ہے۔ خلافتِ ثانیہ کے دور میں تو بعض موقعوں پر بعض سالوں میں قادیان میں ایسے حالات بھی آئے اتنی مالی تنگی تھی کہ جماعتی کارکنان

واقفین نو کو اپنی اہمیت اور ذمہ داریوں کا احساس:

واقفینِ نو بچوں کو بھی میں کہتا ہوں جو بارہ تیرہ سال کی عمر کو پہنچ چکے ہیں کہ وہ اپنے بارے میں سوچنا شروع کر دیں۔ اپنی اہمیت پر غور کریں۔ صرف اس بات پر خوش نہ ہو جائیں کہ آپ وقف نو ہیں۔ اہمیت کا پتہ تب لگے گا جب اپنے مقصد کا پتہ لگے گا۔ کہ کیا آپ نے حاصل کرنا ہے اس کی طرف توجہ پیدا ہوگی اور پندرہ سال کی عمر والے لڑکوں اور لڑکیوں کو تو اپنی اہمیت اور اپنی ذمہ داریوں کا بہت زیادہ احساس ہو جانا چاہیے۔

واقفین نو کو سادات اہم باتوں کی طرف توجہ:

ان آیات میں صرف ماں باپ یا نظامِ جماعت کی خواہش یا ایک گروہ یا چند لوگوں کی خواہش اور ذمہ داری کا بیان نہیں ہوا بلکہ بچوں کو بھی توجہ دلائی گئی ہے۔

پہلی بات جو ہر وقف نو بچے میں پیدا ہونی چاہیے وہ اس توجہ کی روشنی میں یہ بیان کر رہا ہوں اور وہ ان آیات میں آئی ہے کہ اس کی ماں نے اس کی پیدائش سے پہلے ایک بہت بڑے مقصد کے لئے اسے پیش کرنے کی خواہش دل میں پیدا کی۔ پھر اس خواہش کے پورا ہونے کی بڑی عاجزی سے دعا بھی کی۔ پس بچے کو اپنے ماں باپ کی، کیونکہ اس خواہش اور دعا میں بعد میں باپ بھی شامل ہو جاتا ہے، ان کی خواہش

واقفین نوجوانوں کی عمدہ تربیت کے طریق:

پس اگر ماں باپ کی تربیت شروع میں ایسی ہو کہ بچے کے ذہن میں بیٹھ جائے کہ میں واقف نو ہوں اور جو کچھ میرا ہے وہ جماعت کا ہے تو پھر صحیح وقف کی روح کے ساتھ یہ بچے کام کر سکیں گے۔ اور مضامین کے چناؤ کے لئے بھی ان میں مرکز سے، جماعت سے رہنمائی لینے کی طرف توجہ پیدا ہوگی۔ جیسا کہ میں نے کہا کہ اس وقت صرف جماعت احمدیہ میں ایسے ماں باپ ہیں جو ایک جذبے سے اپنے بچے وقف کرتے ہیں اور پھر ان کی تربیت بھی ایک جذبے اور درد سے کرتے ہیں کہ بچے جماعت کی خدمت کرنے والے اور وقف کی روح کو قائم کرنے والے ہوں۔ لیکن ہم یہ نہیں کہہ سکتے کہ اکثریت جو اپنے بچوں کو وقف نو میں بھیجتی ہے وہ پھر ان کی تربیت کی طرف بھی اس طرح خاص توجہ دیتی ہے۔ پس ماں باپ کو، اُن ماں باپ کو جو اپنے بچوں کو وقف نو میں بھیجتے ہیں یہ جائزے لینے ہونگے کہ وہ اس تحفے کو جماعت کو دینے میں اپنا حق کس حد تک ادا کر رہے ہیں؟ کس حد تک اس تحفے کو سجانے کی کوشش کر رہے ہیں؟ کس حد تک خوبصورت بنا کر جماعت کو پیش کرنے کی طرف توجہ دے رہے ہیں؟ وہ اپنے فرائض کس حد تک پورے کر رہے ہیں؟ ان ملکوں میں رہتے ہوئے جہاں ہر طرح کی آزادی ہے، خاص طور پر بہت توجہ اور نگرانی کی ضرورت ہے۔ اسی طرح ایشیا اور افریقہ کے غریب ملکوں میں بھی بچے کو وقف کر کے بے پروا نہ ہو جائیں۔ بلکہ ماں اور باپ دونوں کا فرض ہے کہ خاص کوشش کریں۔

ہمارے سامنے تو تمام دنیا کا میدان ہے ایشیا، افریقہ، یورپ، امریکہ، آسٹریلیا، جزائر، ہر جگہ ہم نے پہنچانا ہے۔ ہر جگہ، ہر بڑا عظیم میں نہیں، ہر ملک میں نہیں، ہر شہر میں نہیں، بلکہ ہر قصبے میں، ہر گاؤں میں۔ دنیا کے ہر فرد تک اسلام کے خوبصورت پیغام کو پہنچانا ہے۔ اس کے لئے چند ایک مبلغین کام کو انجام نہیں دے سکتے۔

بچوں میں وقف نہ ہونے کی جو خوشی ہوتی ہے بچپن میں تو اس کا اظہار بہت ہو رہا ہوتا ہے لیکن اس یورپی معاشرے میں ماں باپ کی صحیح توجہ نہ ہونے کی وجہ سے، دنیاوی تعلیم سے متاثر ہو جانے کی وجہ سے یا اپنے دوستوں کی مجلسوں میں بیٹھنے کی وجہ سے جامعہ کے بجائے دوسرے مضامین پڑھنے کی طرف توجہ زیادہ ہوتی ہے۔ بعض بچپن میں تو کہتے ہیں جامعہ میں جانا ہے۔ لیکن جب جی سی ایس سی پاس کرتے ہیں، سیکنڈری اسکولز پاس کرتے ہیں تو پھر ترجیحات بدل جاتی ہیں۔ بعض بچے بے شک ایسے ہوتے ہیں جو خاص ذہن رکھتے ہیں ان کے رجحانات کا بچپن سے ہی پتا چل جاتا ہے۔ ان کو بعض مضامین میں غیر معمولی دلچسپی ہوتی ہے۔ مثلاً سائنس کے بعض مضامین ہیں۔ اور اس میں ان کا دماغ بھی خوب چلتا ہے۔ ان کو یقیناً اس مضمون کو لینے اور ان مضامین کو پڑھنے کی طرف انکرج کرنا چاہیے۔ لیکن اکثریت صرف بھیڑ چال کی وجہ سے سیکنڈری اسکولز کرنے کے بعد اپنے مضامین کا انتخاب کرتے ہیں۔ اکثر بچے جب مجھے ملتے ہیں، میں ان سے پوچھتا ہوں تو دسویں (یہاں year ten کہلاتا ہے۔ امریکہ، کینیڈا، آسٹریلیا وغیرہ میں گریڈ کہلاتا ہے) اور جی سی ایس سی تک ان کے ذہن میں کچھ نہیں ہوتا۔ ذہن بنا ہی نہیں ہوتا کہ ہم نے کون سے مضامین لینے ہیں۔

جامعہ احمدیہ میں تعلیم حاصل کرنے کی اہمیت:

دین کی تعلیم کے لئے جو جماعتی دینی ادارے ہیں ان میں جانا ضروری ہے۔ جامعہ احمدیہ میں جانے والوں کی تعداد واقفین نو میں کافی زیادہ ہونی چاہیے۔ لیکن جو اعداد و شمار میرے سامنے ہیں ان کے مطابق سوائے پاکستان کے تمام ملکوں میں یہ تعداد بہت تھوڑی ہے۔ پاکستان میں تو اللہ کے فضل سے اس وقت 1033 واقفین نو جامعہ احمدیہ میں پڑھ رہے ہیں۔ اور انڈیا میں جو تعداد سامنے آئی ہے وہ 93 ہے۔ یہ میرا خیال ہے کہ شاید اس میں شعبہ وقف نو کو غلطی لگی ہو۔ اس سے تو زیادہ ہونے چاہئیں۔ بحر حال اگر اس میں غلطی ہے تو انڈیا کا جو شعبہ ہے وہ اطلاع دے کہ اس وقت جامعہ احمدیہ میں ان کے واقفین نو میں سے کتنے طلباء پڑھ رہے ہیں۔ جرمنی میں 70 ہیں۔ یہ رپورٹ ہے پچھلے جون تک ہے۔ اب وہاں 80 سے زیادہ ہو چکے ہیں۔ یہ صرف جرمنی کے نہیں اس میں یورپ کے مختلف ممالک کے بچے بھی شامل ہیں۔ کینیڈا کے جامعہ احمدیہ میں 55 ہیں۔ اب اس میں کچھ تھوڑی سی تعداد شاید بڑھ گئی ہو۔ اس میں امریکہ کے بھی شامل ہیں۔ یو کے کے جامعہ میں گزشتہ رپورٹ میں 120 تھے۔ شاید اسمیں دس پندرہ کی کچھ تعداد بڑھ گئی ہو۔ یہاں بھی یورپ کے دوسرے ممالک سے بچے آتے ہیں۔ گھانا میں 12 ہے۔ یہ شاید وہاں جو نیا جامعہ شاہد کروانے کیلئے شروع ہوا ہے اس کی تعداد انہوں نے دی ہے۔ اسی طرح بنگلہ دیش میں 23 ہیں اور یہ کل تعداد جو اب تک دفتر کے شعبے کے علم میں ہے وہ 1400 ہے جبکہ واقفین نو لڑکوں کی تعداد تقریباً 28 ہزار کے قریب پہنچ چکی ہے

تربیتِ اولاد کے سلسلہ میں والدین کی ذمہ داریاں:

ماں باپ کو اپنے بچوں کو پیش کرنے کے بعد اپنے فرض سے فارغ نہیں ہو جانا چاہئے۔ بے شک بچوں کو واقفین نو میں پیش کرنے کا جذبہ قابلِ تعریف ہے۔ ہر سال ہزاروں بچوں کو واقفین نو میں پیش کرنیکی درخواستیں آتی ہیں لیکن ان درخواستوں کے پیش کرنے کے بعد ماں اور باپ دونوں کی ذمہ داریاں بڑھ جاتی ہیں۔ ان بچوں کو اس خاص مقصد کے لئے تیار کرنا جو دنیا کو ہلاکت سے بچانے کا مقصد ہے اس کی تیاری کے لئے سب سے پہلے ماں باپ کو کوشش کرنی ہوگی۔ اپنا وقت دے کر، اپنے نمونے قائم کر کے، بچوں کو سب سے پہلے خدا تعالیٰ سے جوڑنا ہوگا۔ بچوں کو نظامِ جماعت کی اہمیت اور اس کے لئے ہر قربانی کے لئے تیار ہونے کے لئے بچپن سے ہی ایسی تربیت کرنی ہوگی کہ ان کی کوئی اور دوسری سوچ ہی نہ ہو۔ ہوش کی عمر میں آ کر جب بچے واقفین نو اور جماعتی پروگراموں میں حصہ لیں تو ان کے دماغوں میں یہ راسخ ہو کہ انہوں نے صرف اور صرف دین کی خدمت کے لئے اپنے آپکو پیش کرنا ہے۔ زیادہ سے زیادہ بچوں کے دماغ میں ڈالیں کہ تمہاری زندگی کا مقصد دین کی تعلیم حاصل کرنا ہے۔ یہ جو واقفین نو بچے ہیں ان کے دماغوں میں یہ ڈالنے کی ضرورت ہے۔

جن علاقوں میں کھیتوں میں ٹیوب ویلوں یا نہروں کے ذریعوں سے کاشت کی جاتی ہے وہاں کے زمیندار جانتے ہیں کہ اگر ایک کھیت کو پانی مکمل لگنے سے پہلے پانی کا بہاؤ ٹوٹ جائے، پیچھے سے بند ہو جائے، تو پھر نئے سرے سے پورے کھیت کو پانی لگانا پڑتا ہے۔ اور پھر وقت بھی ضائع ہوتا ہے اور پانی بھی۔ اسی طرح اگر اصلاح اور ارشاد کے کام کے لئے مسلسل کوشش نہ ہو یا کوششیں کرنے والے مہیا نہ ہوں تو پھر ٹوٹ ٹوٹ کر جو پانی پہنچتا ہے، جو پیغام پہنچتا ہے، جو کوشش ہوتی ہے وہ سیرابی میں دیر کر دیتی ہے۔ تربیتی اور تبلیغی کاموں میں روکیں پیدا ہوتی ہیں۔ پس اللہ تعالیٰ فرماتا ہے کہ ہر قوم میں سے ایسے گروہ ہر وقت تیار رہنے چاہئیں جو خدا تعالیٰ کے پیغام کو پہنچانے کے بہاؤ کو کبھی ٹوٹنے نہ دیں۔

پس اس لئے میں آج پھر اس بات کی یاد دہانی کروا رہا ہوں کہ حضرت خلیفۃ المسیح الرابع نے وقف نو کی جو سکیم شروع فرمائی تھی تو اس امید پر اور اس دعا کے ساتھ کہ دین کی خدمت کرنے والوں کا گروہ ہر وقت مہیا ہوتا رہے گا، یہ پانی کا بہاؤ کبھی ٹوٹے گا نہیں۔ جماعت کے لٹریچر کا ترجمہ کرنے والے بھی جماعت کو مہیا ہوتے رہیں گے۔ تبلیغ اور تربیت کے کام چلانے والے بھی بڑی تعداد میں مہیا ہوتے رہیں گے۔ اور نظام جماعت کے چلانے کے دوسرے شعبوں کو بھی واقفین کے گروہ مہیا ہوتے رہیں گے۔ پس اس بات کو ہمیں ہمیشہ اپنے سامنے رکھنے کی ضرورت ہے۔

والوں میں پائیں گے۔ یہ وہ بچے ہیں جو امت محمدیہ کے باوفا فرد کملانے والے ہیں۔ یہ وہ لوگ ہیں جو آنحضرت ﷺ کی امت میں ہونے کا حق ادا کرنے والے ہیں۔ ماں باپ کی تربیت اور بچے کی نیک فطرت نے انہیں حقوق اللہ کی ادائیگی کے بھی رموز سکھائے ہیں اور حقوق العباد کی ادائیگی کے بھی معیار سکھائے ہیں۔ جنہیں دین کا فہم حاصل کرنے کا بھی شوق پیدا ہوا ہے اور اسے زندگی پر لاگو کرنے کی طرف توجہ بھی پیدا ہوئی ہے اور پھر اس کے ساتھ تبلیغ اسلام اور خدمت انسانیت کے لئے ایک جوش اور جذبہ بھی پیدا ہوا ہے۔

تحریک وقف نو کے مقاصد:

ہمیشہ یاد رکھیں کہ زندہ قومیں اور ترقی کرنے والی جماعتیں ان احساسات، ان خیالات، ان جذبوں اور ان عہد پورا کرنے کی پابندیوں کو کبھی مرنے نہیں دیتیں۔ ان جذبوں کو تروتازہ رکھنے کے لئے ہمیشہ ان باتوں کی جگالی کرتی رہتی ہیں۔ اگر کہیں سستیاں پیدا ہو رہی ہوں تو ان کو دور کرنے کے لیے لائحہ عمل بھی ترتیب دیتی ہیں اور خلافت کے منصب کا تو کام ہی یہ ہے کہ خدا تعالیٰ کے حکم ڈیکو پر عمل کرتے ہوئے وقتاً فوقتاً یاد دہانی کروا رہے تاکہ جماعت کی ترقی کی رفتار میں کبھی کمی نہ آئے۔ اللہ تعالیٰ کے پیغام کو دنیا میں پھیلانے کے لئے ایک کے بعد دوسرا گروہ تیار ہوتا چلا جائے۔ جس طرح مسلسل چلنے والی نہریں زمین کی ہریالی کا باعث بنتی ہیں اسی طرح ایک کے بعد دوسرا دین کی خدمت کرنیوالا گروہ روحانی ہریالی کا باعث بنتا ہے۔

آج آپ نظر دوڑا کر دیکھ لیں سوائے جماعت احمدیہ کی ماؤں کے کوئی اس جذبے سے بچے کی پیدائش سے پہلے اپنے بچوں کو خدا تعالیٰ کی راہ میں قربان کرنے کے لئے پیش کرنے کی دعا نہیں کرتی۔ کوئی ماں آج احمدی ماں کے علاوہ ہمیں نہیں ملے گی جو یہ جذبہ رکھتی ہو۔ چاہے وہ ماں پاکستان کی رہنے والی ہے یا ہندوستان کی ہے یا ایشیا کے کسی ملک کی رہنے والی ہے یا افریقہ کی ہے، یورپ کی رہنے والی ہے یا امریکہ کی ہے، آسٹریلیا کی رہنے والی ہے یا جزائر کی ہے۔ جو اس ایک اہم مقصد کے لئے اپنے بچوں کو خلیفہ وقت کو پیش کر کے پھر خدا تعالیٰ سے یہ دعا نہ کر رہی ہو کہ اے اللہ تعالیٰ ہمارے یہ وقف قبول فرمالے۔ یہ دعا کرنے والی تمام دنیا میں صرف اور صرف احمدی عورت نظر آتی ہے۔ ان کو یہ فکر ہوتی ہے کہ خلیفہ وقت کہیں ہماری درخواست کا انکار نہ کر دے۔ اور یہ صورت کہیں اور پیدا ہو بھی نہیں سکتی۔ یہ جذبہ کہیں اور پیدا ہو بھی نہیں سکتا کیونکہ خلافت کے سائے تلے رہنے والی یہی ایک جماعت ہے جس کو خدا تعالیٰ نے آنحضرت ﷺ کے عاشق صادق کے ذریعے سے قائم فرمایا ہے۔

اور پھر اس پر بس نہیں جماعت احمدیہ میں ہی وہ باپ بھی ہیں جو اپنے بچوں کی اس نیچ پہ تربیت کرتے ہیں کہ بچہ جوانی میں قدم رکھ کر ہر قربانی کے لئے تیار ہوتا ہے اور خلیفہ وقت کو لکھتا ہے کہ پہلا عہد میرے ماں باپ کا تھا دوسرا عہد اب میرا ہے۔ آپ جہاں چاہیں مجھے قربانی کے لئے بھیج دیں۔ آپ مجھے ہمیشہ صبر کرنے والوں اور استقامت دکھانے والوں میں پائیں گے اور اپنے ماں باپ کے عہد سے پیچھے نہ ہٹنے

پھر سورہ توبہ کی 122 ویں آیت ہے جو میں نے آخر میں تلاوت کی ہے۔ اس میں فرمایا کہ نیکی بدی کی پہچان کے لئے دین کا فہم حاصل کرنا ضروری ہے۔ اور دین کا فہم کیا ہے یہ شریعت اسلامی ہے یا قرآن کریم ہے۔ کیونکہ اللہ تعالیٰ نے فرمایا ہے کہ

وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا (سورہ المائدہ آیت 4)

اور تمہارے لئے دین کے طور پر اسلام کو پسند کیا ہے۔ پس اللہ تعالیٰ کی پسند حاصل کرنے کے لئے قرآن کریم کو سمجھنے کی ضرورت ہے اور یہ سب کچھ کرنے کا مقصد کیا ہے وہ یہ بیان فرمایا کہ تاکہ تم دنیا کو ہلاکت سے بچانے والے بن سکو۔

احمدی والدین کی خصوصیت:

پس یہ وہ مضمون ہے جس کا حق ادا کرنے کے لئے اس زمانے میں اللہ تعالیٰ نے حضرت مسیح موعودؑ کے ذریعے سے جماعت احمدیہ کا قیام فرمایا۔ یہی وہ جماعت ہے جس میں بچے کی پیدائش سے پہلے ماؤں کی دعائیں بھی ہمیں صرف اس جذبے کے ساتھ نظر آتی ہیں اس جذبے کو لئے ہوئے نظر آتی ہیں کہ

رَبِّ اِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي (سورہ ال عمران۔ آیت 36)

اے میرے رب جو کچھ میرے پیٹ میں ہے تیری نذر کرتی ہوں آزاد کرتے ہوئے یعنی دنیا کے جھمیلوں سے آزاد کرتے ہوئے پس تو اسے قبول فرما۔

آیات میں پیش ہونے والے مضامین کا خلاصہ

یہ آیات سورہ ال عمران، سورۃ الصافات اور سورۃ التوبہ کی آیات ہیں۔ ان آیات میں ماں کی خواہش، ماں باپ کی بچوں کی صحیح تربیت، بچوں کے احساس قربانی کو اجاگر کرنا اور اس کے لیے تیار کرنا، وقفِ زندگی کی اہمیت اور کام، اور پھر یہ کہ یہ سب کچھ کرنے کا مقصد کیا ہے؟ یہ بیان کیا گیا ہے۔

پہلی آیت جو سورہ ال عمران کی ہے۔ یہ 36 ویں آیت ہے۔ اس میں ایک ماں کا بچے کو دین کی خاطر وقف کرنے کی خواہش کا اظہار ہے۔ اور دعا ہے کہ اللہ تعالیٰ اسکو قبول کرے۔

پھر سورہ الصافات کی آیت ہے 103۔ جو اسکے بعد میں نے تلاوت کی ہے اس میں خدا تعالیٰ کی خاطر قربانی کے لیے تیار کرنے کی خاطر باپ کا بیٹے کی تربیت کرنا اور بیٹے کا خدا تعالیٰ کی خاطر ہر قسم کی قربانی دینے کے لئے تیار ہونے کا ذکر ہے۔ باپ کی تربیت نے بیٹے کو خدا تعالیٰ کی رضا کے ساتھ جوڑ دیا۔ اور بیٹے نے کہا کہ اے باپ تو ہر قسم کی قربانی کرنے میں مجھے ہمیشہ تیار پائے گا اور نہ صرف تیار پائے گا بلکہ صبر و استقامت کے اعلیٰ نمونے قائم کرنے والا پائے گا۔

پھر سورہ آل عمران کی آیت 105 میں نے تلاوت کی جس میں نیکیوں کے پھیلانے اور پھیلاتے چلے جانے والے اور بدیوں سے روکنے والے گروہ کا ذکر ہے۔ کیونکہ یہی باتیں ہیں جو اللہ تعالیٰ کی رضا کا ذریعہ بن کر ایک انسان کو کامیاب کرتی ہیں۔

ان آیات کا ترجمہ یہ ہے کہ:

جب عمران کی ایک عورت نے کہا اے میرے رب! جو کچھ بھی میرے پیٹ میں ہے یقیناً وہ میں نے تیری نذر کر دیا دنیا کے جھمیلوں سے آزاد کرتے ہوئے۔ پس تو مجھ سے قبول کر لے۔ یقیناً تو ہی بہت سننے والا (اور) بہت جاننے والا ہے۔

(سورۃ آل عمران - آیت 36)

پس جب وہ اس کے ساتھ دوڑنے پھرنے کی عمر کو پہنچا اُس نے کہا اے میرے پیارے بیٹے! یقیناً میں سوتے میں دیکھا کرتا ہوں کہ میں تجھے ذبح کر رہا ہوں، پس غور کر تیری کیا رائے ہے؟ اس نے کہا اے میرے باپ! وہی کر جو تجھے حکم دیا جاتا ہے۔ یقیناً اگر اللہ چاہے گا تو مجھے تو صبر کرنے والوں میں سے پائے گا۔

(سورۃ الصافات - آیت 103)

اور چاہیے کہ تم میں سے ایک جماعت ہو۔ وہ بھلائی کی طرف بلا تے رہیں اور نیکی کی تعلیم دیں اور بدیوں سے روکیں۔ اور یہی ہیں وہ جو کامیاب ہونے والے ہیں۔

(سورۃ آل عمران آیت 105)

مومنوں کے لئے ممکن نہیں کہ وہ تمام کے تمام اکٹھے نکل کھڑے ہوں۔ پس ایسا کیوں نہیں ہوتا کہ ان کے ہر فرقہ میں سے ایک گروہ نکل کھڑا ہوتا کہ وہ دین کا فہم حاصل کریں اور وہ اپنی قوم کو خبردار کریں جب وہ ان کی طرف واپس لوٹیں تاکہ شاید وہ (ہلاکت سے) بچ جائیں۔ (سورۃ التوبہ آیت 122)

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ -
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ - بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ - الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ - مُلْكِ يَوْمِ الدِّينِ - إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ
إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ - إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ - صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ -

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي مَا أَتَيْتُكَ
أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (سورة آل عمران آیت 36)

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيُ قَالَ يُبْنِيَ لِي أَنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانظُرْ مَاذَا تَرَى
قَالَ يَا بَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّابِرِينَ (سورة الصافات - آیت 103)

وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (سورة آل عمران آیت 105)

وَمَا كَانَ الْهُؤُومُونَ لِيَنْفِرُوا كَأَفْئَةٍ فَلَوْ لَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ
لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ (سورة التوبة آیت 122)

”یہی وہ جماعت ہے جس میں بچے کی پیدائش سے ماؤں کی دعائیں بھی ہمیں صرف اس جذبے کے ساتھ نظر آتی ہیں اس جذبے کو لئے ہوئے نظر آتی ہیں کہ رَبِّ اِنِّی نَذَرْتُ لَكَ مَا فِی بَطْنِی مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّی (سورہ ال عمران۔ آیت 36)

”پھر اس پر بس نہیں جماعت احمدیہ میں ہی وہ باپ بھی ہیں جو اپنے بچوں کی اس نیچ پہ تربیت کرتے ہیں کہ بچہ جوانی میں قدم رکھ کر ہر قربانی کے لئے تیار ہوتا ہے۔“

”یہ وہ بچے ہیں جو امت محمدیہ کے باوفا فرد کسلانے والے ہیں۔ یہ وہ لوگ ہیں جو آنحضرت ﷺ کی امت میں ہونے کا حق ادا کرنے والے ہیں۔ ماں باپ کی تربیت اور بچے کی نیک فطرت نے انہیں حقوق اللہ کی ادائیگی کے بھی رموز سکھائے ہیں اور حقوق العباد کی ادائیگی کے بھی معیار سکھائے ہیں۔ جنہیں دین کا فہم حاصل کرنے کا بھی شوق پیدا ہوا ہے اور اسے زندگی پر لاگو کرنے کی طرف بھی توجہ پیدا ہوئی ہے اور پھر اس کے ساتھ تبلیغ اسلام اور خدمت انسانیت کے لئے ایک جوش اور جذبہ بھی پیدا ہوا ہے۔“

تحریک وقف نو اور ہماری ذمہ داریاں

خطبہ جمعہ

فرمودہ سیدنا حضرت خلیفۃ المسیح الخامس ایدہ اللہ تعالیٰ بنصرہ العزیز

(بتاریخ 18 جنوری 2013ء)

شائع کردہ: شعبہ وقف نو۔ جماعت احمدیہ جرمنی